

JAARVERSLAG 2003
NEDERLANDSE TRANSPLANTATIE STICHTING

JAARVERSLAG 2003 NEDERLANDSE TRANSPLANTATIE STICHTING

Uitgave: Nederlandse Transplantatie Stichting

Samenstelling: Monique Sieber, Karin Keizer, Claudia Busato en Bernadette Haase

ISBN 90-805128-6-9

Postbus 2304, 2301 CH LEIDEN

T. 071 579 57 77 F. 071 576 67 28

info@transplantatiestichting.nl

www.transplantatiestichting.nl

VOORWOORD

Het zesde jaarverslag van de Nederlandse Transplantatie Stichting betreft het jaar 2003. In het afgelopen jaar werd een verheugende 10% stijging van het aantal postmortale orgaandonoren geconstateerd. Mede hierdoor konden 775 Nederlandse patiënten met orgaanfalen getransplanteerd worden. Wij spreken de hoop uit dat onze inspanning op het gebied van orgaan- en weefseldonorwerving ook in de toekomst haar vruchten zal blijven afwerpen. Want vergis u niet, het donortekort blijft nijpend en verdere intensivering van donorwerving in de ziekenhuizen blijft van even groot belang als de invoering van een wettelijk geen-bezwaarsysteem voor de niet-geregistreerden.

In 2003 werd een pilot donorwerving gestart waarin wordt nagegaan of het mogelijk is donorherkenning te verbeteren door het inzetten van een callcenter. Bovendien wordt getoetst of door het inzetten van requesters een hoger toestemmingspercentage voor donatie door nabestaanden verkregen kan worden. Eveneens in het afgelopen jaar heeft de Nederlandse Transplantatie Stichting zich ingespannen voor een nationaal protocol voor 'cross-over' niertransplantaties. Het protocol werd eind 2003 geïmplementeerd en zal zeker tot een toename van het aantal donaties bij leven leiden.

Met de dood van Henk Schipper in juni 2003 verloren wij onze penningmeester. Henk was directeur van Eurotransplant van 1969 – 1975 en werd vervolgens secretaris/penningmeester van het bestuur van Eurotransplant International en Eurotransplant Nederland. In 1998, bij de overgang van Eurotransplant Nederland naar de Nederlandse Transplantatie Stichting werd hij lid van ons dagelijks bestuur. Hij heeft zich actief ingespannen voor de verzelfstandiging van de Nederlandse transplantatieactiviteiten binnen onze stichting. Het bestuur en de directie zijn hem hier buitengewoon erkentelijk voor.

Ten slotte wil ik ieder danken die heeft bijgedragen aan de orgaan- en weefseldonaties en -transplantaties in Nederland. Ik wens u veel genoegen met het doorlezen van dit jaarverslag dat werd samengesteld door dr. M.H. Sieber-Rasch, drs. K.M. Keizer, drs. C.M.J. Busato en drs. B.J.J.M. Haase-Kromwijk.

Prof. dr. Willem Weimar

INHOUD

	VOORWOORD	3
	INLEIDING	7
1	BETROKKENEN IN HET TRANSPLANTATIE- EN DONATIEVELD IN 2003	9
2	NEDERLANDSE TRANSPLANTATIE STICHTING STRUCTUUR EN OVERZICHT ACTIVITEITEN IN 2003	13
	2.1 STRUCTUUR	13
	2.2 OVERZICHT VAN DE ACTIVITEITEN	13
	2.2.1 ORGAANCENTRUM	14
	2.2.2 NATIONAAL KENNISCENTRUM	14
	2.2.3 WET OP DE ORGAANDONATIE	15
	2.2.4 DONORWERVING	15
	2.2.5 COMMUNICATIE	16
	2.2.6 FINANCIËN	17
3	WACHTLIJST	18
	3.1 WACHTLIJST ALGEMEEN	18
	3.2 DYNAMIEK WACHTLIJST	19
	3.3 DEMOGRAFISCHE KENMERKEN VAN DE PATIËNTEN OP DE WACHTLIJST	22
4	ORGAANDONATIEPROCEDURES	25
	4.1 DONATIE ALGEMEEN	25
	4.2 DONORPROFIEL	30
	4.3 DONATIE BIJ LEVEN	31

5	ORGAANTRANSPLANTATIES	33
5.1	TRANSPLANTATIE ALGEMEEN	33
5.2	DEMOGRAFISCHE KENMERKEN VAN DE GETRANSPLANTEERDE PATIËNTEN	34
5.3	UITWISSELING ORGANEN BINNEN EUROTRANSPLANT	39
6	WEEFSELDONATIE, -TRANSPLANTATIE, -WACHTLIJSTEN	41
6.1	DONATIE	41
6.2	WACHTLIJST	43
6.3	TRANSPLANTATIE	44
7	WEEFSELTYPERINGSLABORATORIA	45
8	RAADPLEGING DONORREGISTER	46
9	DONORWERVING	49
10	FINANCIEEL OVERZICHT	52

BIJLAGE 1	54
BIJLAGE 2	58
BIJLAGE 3	62
VERKLARENDE WOORDENLIJST	64

INLEIDING

Voor u ligt het jaarverslag 2003 van de Nederlandse Transplantatie Stichting (NTS). U treft in dit verslag een overzicht aan van de orgaan- en weefseldonatieprocedures en de orgaan- en weefseltransplantatieactiviteiten in Nederland in het afgelopen jaar.

Naast informatie over het beleid en de activiteiten van de NTS wordt aandacht besteed aan de dynamiek op de diverse wachtlijsten en aan demografische kenmerken van patiënten op de wachtlijst. Ook wordt u in het kort meer inzicht geboden in de activiteiten van de weefseltyperingslaboratoria. Ten slotte vindt u in de bijlagen cijfers over wachtlijsten, raadplegingen van het Donorregister, donatieprocedures en transplantaties. Het jaarverslag eindigt met een verklarende woordenlijst.

De cijfers weergegeven in dit jaarverslag zijn vastgesteld per peildatum 31-3-2004. Registraties van 2003 die na de peildatum zijn gewijzigd, zijn niet meegenomen in dit verslag.

De auteurs bedanken de Nederlandse transplantatiecentra, Eurotransplant International Foundation (Eurotransplant), Stichting Bio Implant Services (BIS) en het Donorregister voor het verstrekken van de nationale gegevens zoals deze in de verschillende hoofdstukken worden gepresenteerd.

Een woord van dank wordt gericht aan degenen die de informatie voor de diverse hoofdstukken hebben aangeleverd, aan drs. A.B.H. Laven voor haar bijdrage aan het redigeren van dit jaarverslag, en aan het secretariaat van de NTS voor de medewerking aan het jaarverslag 2003.

juni 2004

Dr. M.H. Sieber-Rasch, drs. K.M. Keizer, drs. C.M.J. Busato, drs. B.J.J.M. Haase-Kromwijk

1

BETROKKENEN IN HET TRANSPLANTATIE- EN DONATIEVELD IN 2003

NIERTRANSPLANTATIECENTRA

Code Centrum

AW	Academisch Medisch Centrum, Amsterdam
GR	Academisch Ziekenhuis Groningen, Groningen
LB	Leids Universitair Medisch Centrum, Leiden
MS	Academisch Ziekenhuis Maastricht, Maastricht
NY	Universitair MC St Radboud, Nijmegen
RD	Erasmus MC, Rotterdam
RS	Erasmus MC - Sophia, Rotterdam
UT	Universitair Medisch Centrum Utrecht
UW	Wilhelmina Kinderziekenhuis, Utrecht

Transplantatieteam

S. Surachno, R. ten Berge, F. Bemelman, A. Weenink, M. Idu, D. Legemate, T. van Gulik, R. Balu, D. Aronson, J. Davin, W. Bemelman, C. Kox

R. Ploeg, S. Hofker, R. Porte, W. van Son, J. Homan van der Heide, E. de Maar, I. Tielliu, J. Daemen

J. de Fijter, J. Ringers, P. van der Boog, A. Baranski, IJ. Sijpkens, A. Schaapherder, J. Dubbeld

J. van Hooff, M. Christiaans, L. van Heurn, W. Buurman

A. Hoitsma, L. Hilbrands, J. van der Vliet

J. Jeekel, W. Weimar, J. IJzermans, T. van Gelder, R. Zietse, M. Fieren, J. Rischen-Vos, I. van Riemsdijk, P. Smak Gregoor, C. van Eijck, J. Roodnat, M. Betjes

J. Nauta, K. Cransberg, E. Wolff, A. van der Heijden, N. Peters, G. Madern, K. Wolffenbittel

R. Hené, R. van Reedt Dortland, G. Ligtenberg, P. Vos, J. Blankesteyn, J. Steijling

C. Schröder, R. van Reedt Dortland, J. Steijling, M. Lilien

HARTTRANSPLANTATIECENTRA

Code	Centrum
RD	Erasmus MC, Rotterdam
UT	Universitair Medisch Centrum Utrecht

Transplantatieteam

A. Bogers, L. van Herwerden,
A. Maat, J. Bekkers, G. Bol-Raap, P. de Jong,
Ch. Kik, J. Kappetein, A. Balk, P. Vantrimpont
N. de Jonge, J. Lahpor, A. Brutel de la Rivière,
J. Kirkels, C. Klöpping, E. Jansen, G. Bennink,
W. Morshuis*, H. van Swieten*, M. Schepens*

* afkomstig uit het St. Antonius Ziekenhuis Nieuwegein

LONGTRANSPLANTATIECENTRA

Code	Centrum
GR	Academisch Ziekenhuis Groningen, Groningen
UT	Universitair Medisch Centrum Utrecht
RD	Erasmus MC, Rotterdam

Transplantatieteam

W. van der Bij, E. Verschuuren, T. Ebels,
J. Meuzelaar, P. Boonstra, T. Waterbolk,
Y. Douglas, M. Erasmus, T. de Kroon,
T. Klinkenberg
E. Jansen, J. van den Bosch, E. van de Graaf,
D. van Kessel, A. Brutel de la Rivière, J. Lahpor
P. van Hal, K. Grijm, J. Bekkers, P. Maris,
B. Gabreels

LEVERTRANSPLANTATIECENTRA

Code	Centrum
GR	Academisch Ziekenhuis Groningen, Groningen
LB	Leids Universitair Medisch Centrum, Leiden
RD	Erasmus MC, Rotterdam

Transplantatieteam

A. van den Berg, E. Haagsma,
Ch. Bijleveld, H. Verkade,
E. Rings, R. Scheenstra, E. Sturm,
M. Slooff, K. de Jong, P. Peeters, R. Porte
B. van Hoek, R. Veenendaal, J. Dubbeld,
E. Rijnbeek, O. Terpstra, J. Ringers,
A. Haasnoot, A. Baranski, A. Schaapherder
J. IJzermans, G. Kazemier, H. Metselaar,
H. Tilanus, R. de Man, R. de Knecht,
H. Janssen

PANCREASTRANSPLANTATIECENTRA

Code	Centrum
GR	Academisch Ziekenhuis Groningen, Groningen
LB	Leids Universitair Medisch Centrum, Leiden

Transplantatieteam

R. Ploeg, J. Homan van der Heide, R. Porte,
W. van Son, S. Hofker, E. de Maar
P. van der Boog, J. de Fijter, J. Ringers,
A. Baranski, A. Schaapherder

DUNNEDARMTRANSPLANTATIECENTRUM

Code	Centrum
GR	Academisch Ziekenhuis Groningen, Groningen

Transplantatieteam

R. Ploeg, G. Dijkstra, R. Porte, S. Hofker,
H. van Dullemen, A. van den Berg,
C. Bijleveld, E. Rings, N. Meessen,
M. Albers, W. van der Bij, A. Karrenbeld

WEEFSELTYPERINGSLABORATORIA IN 2003

Code	Centrum	Hoofd
ETRL	Nationaal Referentie Laboratorium, Leiden	F. Claas, I. Doxiadis, G. Schreuder
AW	Centraal Laboratorium Bloedtransfusiedienst, Amsterdam	N. Lardy
GR	Laboratorium voor transplantatie-immunologie, Groningen	S. Lems, B. Hepkema
LB	Leids Universitair Medisch Centrum, Immuno hematologie, Leiden	F. Claas, I. Doxiadis, G. Schreuder
MS	Academisch Ziekenhuis, Laboratorium weefseltypering, Maastricht	E. van den Berg-Loonen, C. Voorter
NY	Universitair Medisch Centrum St Radboud, afdeling voor bloedtransfusie en Transplantatie Immunologie, Nijmegen	I. Joosten, W. Allebes
UT	Universitair Medisch Centrum Utrecht, HLA-laboratorium, afdeling medische immunologie	H. Otten

Weefseltransplantaties vinden in alle Nederlandse ziekenhuizen plaats, derhalve is het niet mogelijk een volledige lijst van weefseltransplantatieartsen te geven.

WEEFSELBANKEN

Netherlands Bone Bank Foundation (NBF), Leiden	R. Bloem, J. van Baare, J. Hofman
Gehoorbeentjesbank UMCU, Utrecht	G. Hordijk, F. Meeuwssen
Hartkleppenbank, Rotterdam	A. Bogers, J. van Kats
Corneabank, Interuniversitair Oogheelkundig Instituut (IOI), Amsterdam	P. van 't Klooster, E. Pels
Amnitrans Eyebank, Rotterdam	G. Melles, F. Lock
Euro Skin Bank, Beverwijk	J. van Nassau, G. Kropman

TRANSPLANTATIECOÖRDINATOREN IN 2003

Regio Amsterdam / Utrecht	P. Batavier, J. Popma, F. Ultee
Regio Groningen	C. Brugman, S. Fopma, E. Graveland, D. Nijkamp, A. Schuur, H. Uiterwijk
Regio Leiden / Rotterdam	R. Dam, F. van Duin, H. Hagenaars, C. van Asten
Regio Maastricht	J. Hermens, P. Jacobs, W. de Jongh, P. Mertens, I. Palmen, G. Starmans, T. Wind, J. Jongen
Regio Nijmegen	W. Hordijk, M. de Laat, J. Doornink
Secretariaat	M. Broxterman

PRO DONOR REGIOCOÖRDINATOREN IN 2003

Regio Randstad	M. Berghuys
Regio Zuid	N. Jansen
Regio Noord-Oost	W. Erdhuizen
Regio Noord-West	E. Damman
Weefsel donatieadviseur	A. Berkhout
Manager donorwerving	H. van Wezel
Secretariaat	J. Engel

DONATIEFUNCTIONARISSEN IN 2003

Regio Amsterdam

Regio Groningen

Regio Leiden

Regio Utrecht

Regio Rotterdam

Regio Nijmegen

Regio Maastricht

Projectleider donatiefunctionarissen

Beleidsmedewerker project donatiefunctionarissen

Secretariaat

D. Slobben, M. Bosch, M. Breurkens,
L. Buijze, E. Scheutjens, T. Kallenbach
M. Siebelink, S. Tijssen, L. Bolt, P. Visser,
R. Schimmel, W. Staring, M. Lagas,
A. Broeks, B. Kogelman, A. Kühne
S. de Wit, M. Lammers, E. Bolderink,
T. van Workum, M. van der Wal,
H. van de Glind, A. Roerade, E. Vorstius Kruijff
M. Mosselman, W. Bos, A. Franken
R. Corstiaansen, M. Langeveld, M. Ruyters,
M. Soetens-Hordijk, G. de Bruine,
A. Meedendorp, A. van Kooten, J. Lavooy,
A. Bovens, I. Breekveldt, E. Borghouts,
C. Seebregts, J. Maris, J. Bisschops, M. Siefkes
H. van Zon, F. Jurrjens, M. Lemmens, D. Sas,
J. Wijnveen, W. van Boxtel, E. Rikkert, E. Koch,
T. van Beek, N. Janssen, M. Hermans,
B. Muijtens, T. Eltink, B. Rutten, S. van Doorn
M. Rouflart, R. Winkens, M. Cremers,
Y. Hermans, L. Poulsen, T. Ehren, W. Hoppers
J. Akveld
X. Ras
J. Engel

2

NEDERLANDSE TRANSPLANTATIE STICHTING STRUCTUUR EN OVERZICHT ACTIVITEITEN IN 2003

drs. B.J.J.M. Haase en drs. C.M.J. Busato

2.1 STRUCTUUR

Op 31 december 2003 was het NTS-bestuur als volgt samengesteld:

ing. J.W. Bavinck	Patiëntenvertegenwoordiging
P.P.A. Beerkens	Nierstichting Nederland, Bussum
drs. M.A. Bos	Gezondheidsraad, Den Haag
prof. dr. A. Brutel de la Rivière	Universitair Medisch Centrum Utrecht
prof. dr. F.H.J. Claas	Leids Universitair Medisch Centrum, Leiden
mr. L. van Dijke	Patiëntenvertegenwoordiging
drs. K. Erends	Achmea Zorg, Rotterdam
drs. P.E. van der Meer	Medisch Centrum Haaglanden, Den Haag
dr. R.M.M.A. Nuyts	Academisch Ziekenhuis Maastricht
prof. dr. R.J. Ploeg	Academisch Ziekenhuis Groningen
prof. dr. W. Weimar (voorzitter)	Erasmus MC, Rotterdam

De directie van de stichting werd gevoerd door mevrouw drs. B.J.J.M. Haase-Kromwijk.

In 2003 overleed een bestuurslid, de heer Schippers. Het bestuur en de directie verloren in hem een zeer gerespecteerd man die een wezenlijke bijdrage heeft geleverd aan het beleid van de NTS.

De heren Hoitsma, Veen, Beekhuis en Overkamp verlieten in 2003 het bestuur van de NTS. Het bestuur en de directie van de NTS zijn hen zeer erkentelijk voor hun inzet en betrokkenheid. In 2003 zijn de heren Van der Meer, Ploeg, Erends en Nuyts toegetreden tot het bestuur. In 2003 werkten er 24 medewerkers bij de NTS.

De NTS is gecertificeerd volgens ISO-9001:2000.

2.2 OVERZICHT VAN DE ACTIVITEITEN

Het aantal geëffectueerde orgaandonoren is met 10% (n=223) gestegen ten opzichte van 2002 (n=202). Het aantal weefseldonoren bleef gelijk aan 2002. Het aantal patiënten op de wachtlijst bleef ook in 2003 groot. Door de enorme discrepantie tussen vraag en aanbod van postmortale donororganen en -weefsels blijft een objectieve, transparante allocatie van schaarse organen en weefsels van essentieel belang.

De NTS heeft als doel orgaan- en weefseldonatie in Nederland te bevorderen. Om dit doel te bereiken, voert de NTS de volgende taken uit:

- het functioneren als orgaan- en weefseldonatie (WOD);
- het ontwikkelen van een nationaal kenniscentrum;
- het organiseren van activiteiten om de orgaan- en weefseldonorwerving in de Nederlandse ziekenhuizen te optimaliseren.

De activiteiten van de NTS waren ook in 2003 gericht op het optimaal gebruik maken van het donorpotentieel ten behoeve van patiënten die wachten op een orgaan- of weefseltransplantatie.

2.2.1 ORGAANCENTRUM

Aan de NTS is door het Ministerie van VWS vergunning verleend om als orgaancentrum te functioneren. De taken die deze functie met zich meebrengt, zijn:

- patiëntenregistratie op de (inter)nationale wachtlijst;
- centrale donoraanname;
- toewijzing van organen en weefsels;
- transport van organen.

De NTS is verantwoordelijk voor de juiste allocatie van donororganen en -weefsels en dient daarbij rekening te houden met de in de WOD gestelde eisen. Sinds 1 februari 2001 wordt Nederland voor alle vormen van orgaantransplantatie beschouwd als één regio, waarbij op verschillende locaties wordt getransplanteerd. Het maakt voor patiënten dan ook geen verschil bij welk transplantatiecentrum zij geregistreerd staan.

Een internationale uitwisseling van donororganen en -weefsels tussen verschillende Europese landen heeft grote voordelen. Door een grote patiëntenpool is een betere donor-ontvangercombinatie te realiseren, wat positieve gevolgen heeft voor het uiteindelijke resultaat van de transplantatie. Ook kunnen door de internationale samenwerking hoog-urgente patiënten en specifieke patiëntengroepen, zoals kinderen, beter en sneller worden geholpen.

Om deze redenen heeft de NTS de donoraanname en het toewijzen van de organen en weefsels uitbesteed aan respectievelijk Stichting Eurotransplant International (Eurotransplant) en Stichting BIS¹.

Nierpatiënten kunnen getransplanteerd worden met een nier afkomstig van een overleden of levende donor. Deze laatste vorm van transplantatie is niet altijd mogelijk, bijvoorbeeld in het geval van bloedgroep incompatibiliteit of een positieve kruisproef tussen donor en ontvanger. Op initiatief van het Erasmus MC hebben de Nederlandse niertransplantatiecentra in 2003 een landelijk protocol voor 'cross-over' niertransplantatie opgesteld. Hierbij krijgt de ontvanger van koppel A een nier van de donor van koppel B en vice versa. De NTS heeft het computerprogramma ontwikkeld waarmee eens per drie maanden de deelnemende donor-ontvanger combinaties (koppels) kunnen worden gematched volgens in het protocol vastgestelde criteria. Deze matching wordt door de NTS uitgevoerd.

RAADPLEGEN DONORREGISTER

Een taak die voortvloeit uit de implementatie van de WOD is het raadplegen van het Donorregister. Als er sprake is van een medisch geschikte donor zijn alle artsen volgens de WOD verplicht het Donorregister te raadplegen om de laatste wilsbeschikking van de overledene te achterhalen. Dit raadplegen gebeurt via het orgaancentrum (als intermediair) 24 uur per dag en 7 dagen per week en wordt uitgevoerd volgens een kwaliteitsprocedure. Het aantal raadplegingen is wederom gestegen van 7.888 in 2002 naar 8.364 in 2003.

2.2.2 NATIONAAL KENNISCENTRUM

De NTS verzamelt alle relevante informatie over wachtlijst, donatie en transplantatie en analyseert deze. Het doel hiervan is de donatie- én transplantatieresultaten te verbeteren. Om specifiek gegevens te kunnen verzamelen over de Nederlandse transplantatieactiviteiten heeft de NTS samen met de transplantatiecentra het initiatief genomen om een Nederlandse database te ontwikkelen, de Nederlandse Orgaan Transplantatie Registratie (NOTR). Voor de begeleiding van dit project heeft de NTS een stuurgroep opgericht waarin vertegenwoordigers uit het veld zitting hebben.

In 2003 zijn de follow-up data van alle organen verzameld en is er een registratie ontwikkeld voor de levende donoren.

¹ Eurotransplant bemiddelt bij orgaantransplantaties voor de landen België, Duitsland, Luxemburg, Oostenrijk, Nederland en Slovenië; een gebied van circa 120 miljoen inwoners. Stichting BIS bemiddelt bij weefseltransplantaties en werkt eveneens binnen een aantal Europese landen.

Voor het beantwoorden van medisch-technische vragen van artsen en overige beroepsbeoefenaren die werkzaam zijn in de gezondheidszorg, heeft de NTS op verzoek van het Ministerie van VWS een Medische Vraagbaak ingesteld. Hier kunnen 24 uur per dag en 7 dagen per week zowel algemene als zeer specifieke vragen worden gesteld over orgaan- en weefseldonatie. Deze vragen, bijvoorbeeld over donorcriteria, medische contra-indicaties en consequenties van de WOD in de (medische) praktijk, worden beantwoord door artsen. De administratieve afhandeling wordt verzorgd door het secretariaat van de NTS.

2.2.3 WET OP DE ORGAANDONATIE

De WOD, die in 1998 in werking is getreden, kent de volgende doelstellingen:

- het bieden van rechtszekerheid aan betrokkenen;
- het bevorderen van het aanbod van geschikte organen en weefsels;
- een rechtvaardige verdeling van organen en weefsels;
- het voorkomen van handel in organen en weefsels.

Het wettelijk systeem is een volledig beslissysteem, wat inhoudt dat iedereen bij leven zijn of haar wilsbeschikking ten aanzien van orgaan- en weefseldonatie kan laten registreren. Wanneer bij het overlijden van een medisch geschikte donor geen wilsbeschikking in het Donorregister wordt aangetroffen, dienen de nabestaanden van de overledene een beslissing over donatie te nemen.

STANDPUNT NTS TEN AANZIEN VAN DE WOD

De NTS staat in 2003 nog steeds op het standpunt dat de WOD onvoldoende bijdraagt aan het opheffen van het donortekort.

De voor 2004 geplande evaluatie van de WOD door de Tweede Kamer heeft derhalve geleid tot veel discussie met de betrokken partijen, zowel in de politiek als in de media, waarbij de NTS de volgende verbeterpunten heeft geformuleerd en uitgedragen:

- Verder verbeteren van de donorwerving in de ziekenhuizen. De NTS wil hiertoe artsen ontlasten door 24-uurs ondersteuning te bieden in het gehele donatieproces, van de donorherkenning tot en met de donatie.
- Het veranderen van het wettelijk systeem in een geen-bezwaarsysteem voor de niet-geregistreerden.

2.2.4 DONORWERVING

ORGANISATIE

Ten behoeve van nieuwe landelijke taken van de NTS op het gebied van donorwerving is besloten dat de NTS zal worden ingericht als een zogenaamde multi-task organisatie, waarin de divisie Orgaancentrum en de divisie Donorwerving als twee organisatieonderdelen te onderscheiden zullen zijn.

De NTS stelt zich onder andere tot doel de donorwerving in Nederland te optimaliseren door een efficiënte en effectieve inzet van mensen en middelen. Hierbij richt zij zich op de medische beroepsgroepen.

Vanuit de academische ziekenhuizen werken transplantatiecoördinatoren die in zeven transplantatieregio's donatieprocedures begeleiden en voorlichting geven in ziekenhuizen. Op lokaal niveau werken donatiefunctionarissen die tot doel hebben in het ziekenhuis waar zij zijn aangesteld, donatie te bevorderen door voorlichting te geven en door interne procedures te verbeteren. De donatiefunctionarissen, gefinancierd en aangestuurd binnen het project donatiefunctionarissen, zijn per 1 januari 2003 op verzoek van het Ministerie van VWS ondergebracht bij de NTS.

In 2003 is tevens verder gewerkt aan de implementatie van de nieuwe structuur donorwerving, waarbij de operationele donorwerving op regionaal niveau vanuit de academische ziekenhuizen zal worden aangestuurd.

Doel is eenheid in aansturing van de verschillende donorwervers, zodat een optimale uitvoering van

het totale pakket aan donorwervingsactiviteiten wordt gewaarborgd. De NTS is hierin de centrale organisatie die zich met name zal bezighouden met de beleidsvorming op nationaal niveau en het bewerkstelligen van eenduidigheid in aansturing en communicatie, het analyseren en evalueren van activiteiten, het ontwikkelen en beheren van hulpmiddelen en nationale scholingsprogramma's, en het beheren van de financiële middelen. De implementatie van de nieuwe structuur donorwerving werd in 2003 begeleid door prof. mr. dr. drs. J.E.M. Akveld, projectleider van het project donatie-functionarissen.

Ter verbetering van de donorwerving heeft de NTS plannen ontwikkeld waarin de nadruk ligt op het bieden van eerdere en betere ondersteuning in het donatieproces aan artsen in ziekenhuizen. In 2003 zijn deze ideeën nader uitgewerkt in een concreet plan van aanpak voor een pilot donorwerving. De pilot wordt in 6 ziekenhuizen in de Rotterdamse regio uitgevoerd en omvat daarmee 10% van het aantal overledenen in de Nederlandse ziekenhuizen. Doel is om binnen de pilot donorwerving te toetsen of met behulp van eerdere en extra ondersteuning aan artsen het donoraanbod wordt verhoogd. De pilot donorwerving spitst zich toe op twee aspecten:

1. Verbeteren van de donorherkenning door het instellen van een callcenter, waar alle overledenen jonger dan 76 jaar worden gemeld en gescreend op de mogelijkheid van donatie.
2. Het inzetten van requesters die de arts ondersteunen in het opvangen van nabestaanden van een (potentiële) donor. Daarnaast kunnen zij samen met of in opdracht van de arts vragen om toestemming voor donatie, hetgeen kan resulteren in een lager weigeringspercentage door nabestaanden.

Voor het scholen van requesters heeft de NTS een opleiding ontwikkeld. De eerste 12 kandidaten hebben deze eind 2003 afgerond.

Eind 2002 is voor deze pilot een subsidie beschikbaar gesteld door het Ministerie van VWS. De pilot donorwerving is op 22 oktober 2003 gestart. De formele evaluatieperiode loopt van 1 januari tot en met 31 december 2004.

TRANSCRIPTUM

De NTS heeft een scholingsprogramma op het gebied van orgaan- en weefseldonatie, genaamd Transcriptum. Binnen Transcriptum werd in 2003 een basiscursus georganiseerd evenals enkele onderwerp-specifieke masterclasses. Daarnaast is in 2003 de opleiding voor requesters ontwikkeld en uitgevoerd. De primaire doelgroep van de cursussen van Transcriptum bestaat uit professionele donorwervers en medische beroepsbeoefenaren in ziekenhuizen die te maken (kunnen) krijgen met orgaan- en weefseldonatie en -transplantatie. In 2003 zijn ook nadere afspraken gemaakt met de Nederlandse Transplantatie Vereniging over uitbreiding en verdere invulling van het Transcriptumprogramma.

2.2.5 COMMUNICATIE

Orgaan- en weefseldonatie blijft een onderwerp dat in de media volop de aandacht krijgt, zo ook in 2003. De perscontacten van de NTS betroffen in 2003 voornamelijk het beantwoorden van vragen over de oorzaken van het tekort aan orgaandonoren, de pilot donorwerving en vragen over de Wet op de orgaandonatie.

De NTS heeft in januari een persbericht over de jaarcijfers 2003 uitgebracht.

Ten behoeve van de communicatie met verschillende publieksgroepen werd in 2003 het volgende op het gebied van communicatie gerealiseerd:

- Communicatieplan, als onderdeel van het NTS beleidsplan 2003
- Vaststellen van mediabeleid

In 2003 lag de nadruk hierbij op het tijdig opstellen van kernboodschappen en het pro-actief omgaan met de media. De NTS pleitte in 2003 voor maatregelen gericht op verbetering van de donorwerving in ziekenhuizen en dan met name de pilot donorwerving, en voor de invoering van het geen-bezwaar-systeem voor de niet-geregistreerden na de evaluatie van de Wet op de orgaandonatie in 2003 - 2004.

- Jaarverslag 2002
- TransParant

TransParant is een gezamenlijke periodieke uitgave van de NTS en de Nederlandse Transplantatie Vereniging. Deze uitgave wordt in een oplage van 2400 verspreid onder de beroepsgroepen in alle Nederlandse ziekenhuizen en onder andere geïnteresseerden. Het doel van TransParant is de lezers op de hoogte te houden van de ontwikkelingen op het gebied van orgaan- en weefseldonatie en -transplantatie. TransParant is in 2003 vier keer verschenen.

- Website

De NTS heeft een eigen website (www.transplantatiestichting.nl). In eerste instantie is deze website bestemd voor medische professionals, donorwervers, ziekenhuisdirecties, patiënten en de media. Vanaf april 2003, toen de website in eigen beheer kwam, werd de website 24.717 keer bezocht, waarbij de gemiddelde bezoekduur 7.23 minuten was. In 2003 is een membersite geïmplementeerd met daarop onder andere applicaties voor professionals ten behoeve van de donorwerving en een uitgebreide medische vraagbaak.

- (Wetenschappelijke) presentaties

In 2003 zijn diverse posters gepresenteerd en voordrachten gehouden op (inter)nationale congressen.

2.2.6 FINANCIËN

De NTS heeft overleg gevoerd met Zorgverzekeraars Nederland over het budget 2003 en 2004.

Dit heeft geleid tot vaststelling van nieuwe tarieven voor het registreren van transplantatiekandidaten op de wachtlijst in 2003.

Als gevolg van diverse problemen in de financiering van de weefselactiviteiten zijn binnen het weefselbudget van de NTS/BIS financiële tekorten ontstaan op de Nederlandse weefselgerelateerde activiteiten. Met behulp van een externe adviseur is een analyse gemaakt van de oorzaken en zijn mogelijke oplossingsrichtingen aangegeven. Met de Zorgverzekeraars en het CTG is gesproken over korte en lange termijn oplossingen. Er is afgesproken dat medio 2004 een nieuwe structuur voor de financiering van de weefselketen zal worden voorgesteld en ingericht.

Door het Ministerie van VWS zijn voor 2003 de subsidies gecontinueerd voor de Medische Vraagbaak, de Raadpleegfunctie en de Donorwerving, inclusief het project donatiefunctionarissen en Pro Donor. Tevens is voor de pilot donorwerving en de requesteropleiding een subsidie toegekend door het Ministerie van VWS.

Ook is er van het College van Zorgverzekeringen een subsidie verkregen voor de ontwikkeling en implementatie van de Nederlandse Orgaan Transplantatie Registratie.

3

WACHTLIJST

dr. M.H. Sieber-Rasch en drs. K.M. Keizer

3.1 WACHTLIJST ALGEMEEN

Het totaal aantal transplantabele patiënten op de nationale wachtlijst voor orgaantransplantatie is in 2003 afgenomen ten opzichte van 2002. Het aantal patiënten op de nierwachtlijst is met 101 gedaald. De nierwachtlijst per transplantatiecentrum varieerde ten opzichte van 2002; in de regio's Maastricht en Leiden was er een kleine toename van respectievelijk 1% en 3%. In de regio Utrecht bleef de nierwachtlijst nagenoeg even lang. In de overige regio's werd een afname gezien. De grootste afname werd gezien in de regio Rotterdam (-18%). Het aantal patiënten wachtend op een longtransplantatie bleef ongeveer gelijk in 2003 (tabel 3.1). Het percentage patiënten op de hartwachtlijst is ten opzichte van 2002 gestegen (+32%). Ook het aantal patiënten wachtend op een levertransplantatie nam de afgelopen jaren sterk toe.

Tabel 3.2 vermeldt de lengte van de nationale wachtlijst per transplantatiecentrum.

Op de nierwachtlijst staan patiënten vermeld die alleen op een nier wachten. Patiënten die wachten op een combinatie van organen staan apart vermeld.

TABEL 3.1 TRANSPLANTABELE PATIËNTEN OP DE WACHTLIJST OP 31 DECEMBER VAN HET AANGEGEVEN JAAR

	1999	2000	2001	2002	2003
Nier	1.292	1.277	1.268	1.270	1.169
Nier met pancreas	14	13	9	15	10
Nier met lever		1	4	2	3
Pancreas	2	2			4
Hart	30	27	31	25	33
Hart met long		2	2	1	2
Long	58	60	45	65	66
Lever	47	59	82	92	119
Lever met long					1
Dunne darm	-	1		1	
Totaal	1.443	1.442	1.441	1.471	1.407

TABEL 3.2 NATIONALE WACHTLIJST OP 31 DECEMBER 2003 PER CENTRUM EN PER ORGAAN

Centrum	x10 ⁶ inwoners per regio*	Nier	Nier met pancreas	Nier met lever	Pancreas	Hart	Hart met long	Long	Lever met long	Lever	Dunne darm
Amsterdam	2.2	217									
Groningen	3.2	268	2	2			2	30	1	60	
Leiden	2.9	164	8		4					19	
Maastricht	1.4	141									
Nijmegen	2.8	159									
Rotterdam	2.2	**120		1		16		7		40	
Utrecht	1.5	***100				17		29			
Totaal	16.2	1.169	10	3	4	33	2	66	1	119	0

* gebaseerd op CBS-gegevens; 'kerncijfers viercijferige postcodegebieden januari 2003' gecombineerd met het adherentiegebied van de wachtenden

** inclusief 7 patiënten op de nierwachtlijst van het Erasmus Medisch Centrum-Sophia

*** inclusief 3 patiënten op de nierwachtlijst van het Wilhelmina Kinderziekenhuis

Sinds het jaarverslag van 2001 is in tabel 3.2 het aantal inwoners per regio aangepast. Het aantal inwoners in een regio behorend bij een transplantatiecentrum is berekend aan de hand van de 'adherentiegebieden'¹ van de dialysecentra in Nederland. In Nederland staan gemiddeld 72 patiënten per miljoen inwoners op de nierwachtlijst. In de regio Amsterdam en Maastricht stonden de meeste patiënten per miljoen inwoners op de nierwachtlijst (circa 100) en in de regio's Rotterdam, Nijmegen en Leiden de minste (circa 56). In de regio Utrecht stonden 67 patiënten per miljoen inwoners op de nierwachtlijst en in de regio Groningen 84 patiënten per miljoen inwoners. Dit betekent dat dit aantal ten opzichte van 2002 in de regio Leiden licht is gestegen en in de regio's Amsterdam, Groningen, Nijmegen en Rotterdam is gedaald. In de overige regio's is dit aantal nagenoeg gelijk gebleven.

3.2 DYNAMIEK WACHTLIJST

De wachtlijst komt tot stand door enerzijds een instroom en anderzijds een uitstroom van patiënten. De instroom bestaat uit nieuwe registraties en re-registraties van patiënten die opnieuw getransplanteerd moeten worden (tabel 3.3). In 2003 is het aantal patiënten dat geregistreerd werd voor een transplantatie met 6% toegenomen ten opzichte van 2002. Het aantal registraties voor een niertransplantatie is met 10% toegenomen. Het aantal registraties voor een harttransplantatie is met 22% toegenomen. Er waren 6 registraties voor alleen een pancreastransplantatie in 2003. Een afname is te constateren bij de registraties voor een longtransplantatie (-35%). Tabel 3.3.1 geeft het aantal nieuwe registraties gedurende 2003 per centrum en per orgaan weer.

¹ De adherentiepopulatie van een dialysecentrum bestaat uit het aantal inwoners dat behoort bij het postcodegebied van waaruit de patiënten komen. Het transplantatiecentrum waarnaar de patiënten van een dialysecentrum verwezen worden voor plaatsing op de wachtlijst, krijgt vervolgens de adherentiepopulatie van het dialysecentrum. Verwijst een dialysecentrum naar meerdere transplantatiecentra, dan wordt de adherentiepopulatie evenredig verdeeld. Dit model is alleen bruikbaar voor de niercentra, voor het verwijzen naar centra voor andere orgaantransplantaties is het model niet van toepassing.

TABEL 3.3

NIEUWE REGISTRATIES OP DE WACHTLIJST (INCLUSIEF RE-REGISTRATIES I.V.M. EEN RETRANSPLANTATIE) IN HET AANGEGEVEN JAAR

	1999	2000	2001	2002	2003
Nier	771	646	778	773	850
Nier met pancreas	34	36	22	28	25
Nier met lever	1	3	4	2	5
Pancreas	2	4			6
Hart	68	60	52	51	62
Hart met long	2	1	4	2	3
Long	43	36	33	82	53
Lever met long		1			2
Lever	132	155	165	156	158
Dunne darm	-	1		1	
Totaal	1.053	943	1.058	1.095	1.164

TABEL 3.3.1

NIEUWE REGISTRATIES OP DE WACHTLIJST PER CENTRUM EN PER ORGAAN IN 2003

Centrum	Nier	Nier met pancreas	Pancreas	Hart	Hart met long	Long	Lever	Dunne darm
Amsterdam	164							
Groningen	145		2		3	19	69	
Leiden	127	25	4				29	
Maastricht	81							
Nijmegen	137							
Rotterdam	*132			27		9	60	
Utrecht	*64			35		25		
Totaal	850	25	6	62	3	53	158	0

* inclusief 10 nieuwe registraties op de nierwachlijst van het Erasmus Medisch Centrum-Sophia in Rotterdam en 11 nieuwe registraties op de nierwachlijst van het Wilhelmina Kinderziekenhuis in Utrecht

In het jaar 2003 bestond het totaal aantal nieuwe registraties uit 1.019 registraties voor een eerste transplantatie en 145 voor een retransplantatie. Van de 145 patiënten die opnieuw geregistreerd zijn in verband met een retransplantatie betrof het 122 keer een re-registratie op de wachtlijst voor een niertransplantatie, 17 keer voor een levertransplantatie, 4 keer voor een longtransplantatie, 1 keer voor een nier met pancreastransplantatie en 1 keer voor een harttransplantatie.

Verder bestaat er een uitstroom van de wachtlijst door uitgevoerde transplantaties, door overlijden en door het feit dat patiënten van de wachtlijst worden verwijderd. Redenen voor verwijdering kunnen zijn: verbetering of verslechtering van de conditie, een transplantatie met een orgaan van een levende donor, een transplantatie uitgevoerd buiten het Eurotransplant-gebied, of een alternatieve behandeling. De mortaliteit op de totale wachtlijst (tabel 3.4) was met 170 overleden patiënten hoger dan de mortaliteit in 2002 (156). In 2003 zijn 118 patiënten overleden op de nierwachlijst (2002;121), 12 op de hartwachlijst (2002;10), 15 op de longwachlijst (2002;7), 20 op de leverwachlijst (2002;15) en 5 patiënten op de nier met pancreaswachlijst (2002;3).

De patiënten die geregistreerd werden op de wachtlijst (instroom en uitstroom) in 2003 voor een nier met levertransplantatie, voor een lever met longtransplantatie en voor een pancreastransplantatie zijn niet opgenomen in tabel 3.4.

In tabel 3.5 staan de gerubriceerde doodsoorzaken vermeld.

TABEL 3.4 IN- EN UITSTROOM OP DE WACHTLIJST IN 2003

	Nier	Nier met pancreas	Hart	Hart met long	Long	Lever	Dunne darm
INSTROOM							
Nieuwe registratie	850	25	62	3	53	158	0
- Eerste transplantatie	728	24	61	3	49	141	
- Retransplantatie	122	1	1		4	17	
Leeftijd (jaren)							
0-15	37		2		2	19	
16-55	511	25	32	3	40	94	
56-64	211		26		11	44	
≥ 65	91		2			1	
Bloedgroep							
A	360	8	28		25	60	
AB	33	1	3		1	10	
B	99	2	8		6	27	
0	356	14	23	3	21	61	
Niet gemeld	2						
UITSTROOM							
Transplantaties	583	*16	40	1	33	98	1
- Postmortale donoren	388	*16	40	1	33	97	1
- Levende donoren	195					1	
Overleden	118	5	12		15	20	
Andere redenen	112	3	2		5	10	
- Verbetering van conditie	6				3	5	
- Verslechtering van conditie	51	1			1	2	
- Transplantatie buiten ET	5						
- Overige redenen	50	2	2		1	3	
Totaal	813	24	54	1	53	128	1

* exclusief 1 pancreastransplantatie

De lengte van de wachtlijst is geen eenvoudige optel- en aftreksom van in- en uitstroom. Bij de wachtlijsten wordt uitgegaan van de actieve orgaanwachtlijst; dit betekent dat slechts die patiënten worden meegerekend die op dat moment transplantabel zijn. Zowel bij de nieuwe registraties als bij de uitstroom worden patiënten meegeteld die op dat moment niet transplantabel zijn. In het begin van de registratie kan dit ontstaan doordat nog niet alle medische gegevens door het orgaancentrum ontvangen zijn die noodzakelijk zijn bij de allocatie van de organen. Tijdens de registratie kan dit ontstaan door een te zwakke fysieke of psychische gesteldheid van de patiënt.

TABEL 3.5

DOODSOORZAKEN VAN DE OVERLEDENEN OP DE WACHTLIJST IN 2003

	Nier	Nier met pancreas	Hart	Longen	Lever
Gerelateerd aan onderliggend lijden:					
Reden voor transplantatie	3				2
Cardiovasculair	19	1	6	1	1
Infectie	7			2	10
Bloeding	3		1		3
Overige	44	2	2	10	3
Doodsoorzaak niet gemeld	42	2	3	2	1
Totaal	118	5	12	15	20

3.3 DEMOGRAFISCHE KENMERKEN VAN DE PATIËNTEN OP DE WACHTLIJST

In tabel 3.6 staan enkele kenmerken vermeld van de patiënten die op de verschillende orgaan-wachlijsten staan. De enige patiënt op de dunnedarmwachlijst is niet opgenomen in de onderstaande tabel.

TABEL 3.6

DEMOGRAFIE PATIËNTEN OP DE WACHTLIJST PER 31 DECEMBER 2003

	Nier	Pancreas	Hart	Hart met long	Long	Lever
Totaal	1.182	14	33	2	67	123
Enkel orgaan	1.169	4	33		*50	119
Nier met pancreas	10	10				
Nier met lever	3					3
Lever met long					1	1
Beide of enkel orgaan					16	
	Alleen nier	Nier met pancreas	Alleen hart	Hart met long	Alleen long	Alleen lever
Leeftijd (jaren)						
0-15	17				1	6
16-55	737	9	17	2	51	80
56-64	292	1	14		13	29
≥ 65	123		2		1	4
Bloedgroep						
A	410	1	17		17	35
AB	22	1	1		2	4
B	124	1	3		6	24
0	613	7	12	2	41	56
% PRA recent						
0-5%	999	9				
6-84%	144	1				
85-100%	24					
Nog niet bepaald	2					

TABEL 3.6

DEMOGRAFIE PATIËNTEN OP DE WACHTLIJST PER 31 DECEMBER 2003 (VERVOLG)

	Alleen nier	Nier met pancreas	Alleen hart	Hart met long	Alleen long	Alleen lever
Transplantatie						
Eerste	945	10	33	2	64	114
Retransplantatie	224				2	5
Wachtduur/Dialyse duur (maanden)						
Preëemptief (geen dialyse)	74					
0-5 maanden	16	4	23	2	23	55
6-11 maanden	71	1	7		12	39
12-23 maanden	240	4	2		25	20
2-4 jaren	622	1	1		6	5
≥ 5 jaren	146					

* voor beide longen

Kenmerken van de patiënten die op de nierwachtljst stonden:

- 1% (n=17/1.169) van de patiënten was jonger dan 16 jaar in 2003. In 2002 was dit 2% (n=21/1.270).
- 81% (n=945/1.169) van de patiënten stond voor een eerste transplantatie op de wachtljst. In 2002 was dit ook 81% (n=1.024/1.270).
- 28% (n=327/1.169) stond korter dan 2 jaar op de wachtljst. 6% (n=74) staat preëemptief op de wachtljst. In 2002 was het aantal dat korter dan 2 jaar op de wachtljst stond 35% (n=446/1.270).
- Bij 14% (n=168/1.169) van de patiënten was het percentage PRA groter dan 6. In 2002 was dit 16% (n=198/1.269).
- 1 patiënt stond met een 'Hoge Urgentie' op de nierwachtljst.

Kenmerken van de patiënten die op de nier met pancreaswachtljst stonden:

- 90% (n=9/10) stond korter dan 2 jaar op de wachtljst. In 2002 was dit 93% (n=14/15).
- Bij 10% (n=1/10) van de patiënten was het percentage PRA groter dan 6. In 2002 was dit 13% (n=2/15).

Kenmerken van de patiënten die op de pancreaswachtljst stonden:

- In 2003 stonden 4 patiënten op de pancreaswachtljst. In de 2 voorgaande jaren was er geen pancreaswachtljst.
- Deze 4 patiënten hadden allen een leeftijd tussen de 16 en 55 jaar, 3 hadden bloedgroep A en 1 had bloedgroep O.
- Voor alle 4 de patiënten betrof het een retransplantatie.
- De wachtduur op 31 december 2003 was voor 2 patiënten tussen 6 en 11 maanden en voor de andere 2 patiënten tussen 12 en 23 maanden.

Kenmerken van de patiënten die op de hartwachtljst stonden:

- Geen van de patiënten op de wachtljst was jonger dan 16 jaar in 2003.
- 91% (n=30/33) stond korter dan 1 jaar op de wachtljst. In 2002 was dit 80% (n=20/25).
- 3 patiënten stonden met een 'Hoge Urgentie' op de hartwachtljst.

Kenmerken van de patiënten die op de longwachttijst stonden:

- 1 patiënt was jonger dan 16 jaar.
- 76% (n=50/66) wachtte op een dubbelzijdige longtransplantatie. In 2002 was dit 65% (n=42/65).
- Van de overige 16 patiënten wachtte 1 patiënt op een linkerlong of rechterlong of dubbelzijdige longen, 2 patiënten wachtten op een rechterlong of dubbelzijdige longen, 11 patiënten wachtten op een linkerlong of rechterlong en 2 patiënten wachtten op een rechterlong.
- 53% (n=35/66) stond korter dan 1 jaar op de wachtlijst. In 2002 was dit 75% (n=49/65).
- 3 patiënten stonden met een 'Hoge Urgentie' op de longwachttijst.

Kenmerken van de patiënten die op de leverwachttijst stonden:

- 79% (n=94/119) stond korter dan 1 jaar op de wachtlijst. In 2002 was dit 84% (n=77/92).
- In 2003 stonden 3 patiënten met een urgentiecode T2 (deze patiënten liggen in het ziekenhuis en hebben een levensverwachting van minder dan 4 weken) op de wachtlijst, 81 patiënten op urgentiecode T3 (deze patiënten zijn transplantabel met complicaties) en 35 met urgentiecode T4 (deze patiënten zijn transplantabel zonder complicaties).

4

ORGAANDONATIEPROCEDURES

dr. M.H. Sieber-Rasch en drs. K.M. Keizer

4.1 DONATIE ALGEMEEN

In 2003 werden 258 orgaandonoren aangemeld bij het orgaancentrum, een stijging van 11% ten opzichte van 2002 (n=232). Van 223 donoren werden één of meer organen getransplanteerd, 21 meer dan in 2002 (+10%). In 2003 werd in Nederland bij 13 non-heartbeating-donatieprocedures (NHB-donaties) behalve de nieren ook de lever uitgenomen. In 2002 gebeurde dit bij 6 NHB-donoren.

In 46% (n=102/223) van alle orgaandonatieprocedures vond alleen een nierdonatieprocedure plaats, grotendeels ten gevolge van een toenemend aantal NHB-donaties. In 2003 waren er 158 nieren (39%) afkomstig van 87 NHB-donoren, in 2002 waren 123 nieren (34%) afkomstig van 65 NHB-donoren. De definitie van een multi-orgaandonor (MOD-donor) is een donor van wie ten minste één nier en één ander orgaan is getransplanteerd.

Drie orgaandonoren, van wie geen nieren maar wel meer dan één orgaan werd getransplanteerd, zijn meegerekend in het percentage multi-orgaandonatie in tabel 4.1.A en in tabel 4.2.A.

In sommige regio's zijn, ter voorbereiding op een mogelijke donatieprocedure, activiteiten uitgevoerd door de transplantatiecoördinatoren die uiteindelijk niet geresulteerd hebben in een donormelding bij het orgaancentrum. Dit kwam relatief vaak voor bij NHB-donaties en heeft te maken met de procedure waarbij, ten tijde van het raadplegen van het Donorregister of het gesprek met de familie, wet- telijk toegestane voorbereidende en conserverende handelingen bij de overledene kunnen worden uitgevoerd.

TABEL 4.1.A GEËFFECTUEERDE POSTMORTALE HEARTBEATING-ORGAANDONOREN IN HET AANGEGEVEN JAAR

	1999	2000	2001	2002	2003
Totaal aantal gemelde HB-donoren	134	163	131	149	148
Geëffectueerde donatieprocedures	129	161	129	137	136
Alleen nierdonor	19	26	16	23	28
Geen nierdonor		2	*1	**8	***4
Multi-orgaandonor	110	133	112	106	104
% multi-orgaandonatie	85	83	88	80	79

* bij deze donatieprocedure werd wel meer dan één orgaan getransplanteerd

** bij 3 van deze 8 donatieprocedures werd wel meer dan één orgaan getransplanteerd

*** bij 3 van deze 4 donatieprocedures werd wel meer dan één orgaan getransplanteerd

TABEL 4.1.B GEËFFECTUEERDE POSTMORTALE NON-HEARTBEATING-ORGAANDONOREN IN HET AANGEGEVEN JAAR

	1999	2000	2001	2002	2003
Totaal aantal gemelde NHB-donoren	40	50	77	83	110
Geëffectueerde donatieprocedures	36	41	58	65	87
Alleen nierdonor	35	41	56	59	74
Multi-orgaandonor	1		2	6	13
% multi-orgaandonatie	3	0	3	9	15

In de regio Amsterdam was het percentage heartbeating-MOD in 2003 het hoogst. In de regio Utrecht was het percentage MOD beduidend lager dan in de andere regio's (tabel 4.2.A).

TABEL 4.2.A GEËFFECTUEERDE POSTMORTALE HEARTBEATING-ORGAANDONOREN PER REGIO IN 2003

Centrum	Gemelde HB-donoren	Geëffectueerde HB-procedures	Alleen nierdonatie	Geen nierdonor	Multi-orgaandonor	% Multi-orgaandonatie
Amsterdam	16	16	1		*15	94
Groningen	32	27	5		**22	81
Leiden	20	19	6		13	68
Maastricht	8	6		1	5	83
Nijmegen	43	40	6		34	85
Rotterdam	19	18	4		14	78
Utrecht	10	10	6		4	40
Totaal	148	136	28	1	107	79

* bij 1 donatieprocedure werden de nieren niet getransplanteerd, echter wel minstens twee andere organen

** bij 2 donatieprocedures werden de nieren niet getransplanteerd, echter wel minstens twee andere organen

TABEL 4.2.B GEËFFECTUEERDE POSTMORTALE NON-HEARTBEATING-ORGAANDONATIEPROCEDURES PER REGIO IN 2003

Centrum	Gemelde NHB-donoren	Geëffectueerde NHB-procedures	Alleen nierdonatie	Multi-orgaandonor	% Multi-orgaandonatie
Amsterdam	21	16	14	2	13
Groningen	12	11	11		
Leiden	6	3	2	1	33
Maastricht	23	14	13	1	7
Nijmegen	12	10	7	3	30
Rotterdam	17	15	11	4	27
Utrecht	19	18	16	2	11
Totaal	110	87	74	13	15

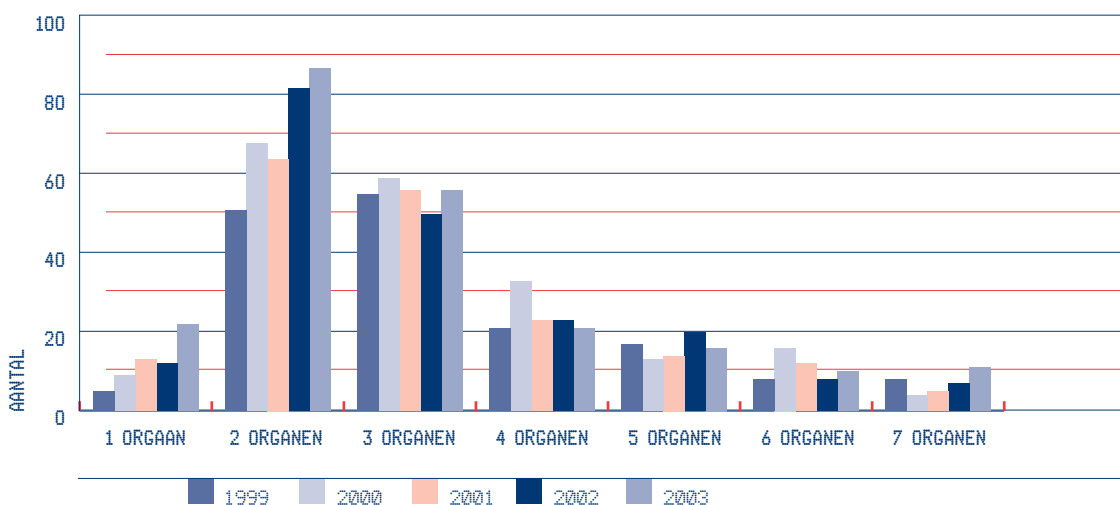
In 2003 werden 158 postmortale nieren, afkomstig van 87 NHB-nierdonatieprocedures getransplanteerd. Dit waren 12 NHB-nierdonatieprocedures categorie II (acuut overleden al dan niet na een poging tot reanimatie) en 75 categorie III (spoedig verwacht overlijden). In de regio's Maastricht en Utrecht is het aandeel NHB-donorieren het grootst en in de regio Leiden het kleinst. In de regio Rotterdam vonden 4 NHB-leverdonaties plaats, in de regio Nijmegen vonden 3 NHB-leverdonaties plaats. In de regio's Utrecht en Amsterdam vonden elk 2 NHB-leverdonaties plaats en in de regio's Maastricht en Leiden vond elk 1 NHB-leverdonatie plaats.

TABEL 4.3 AANTAL NIEREN AFKOMSTIG VAN NHB-DONOREN PER REGIO IN HET AANGEGEVEN JAAR

	1999 NHB	2000 NHB	2001 NHB	2002 NHB	NHB	2003 HB	NHB%
Amsterdam	12	12	12	18	28	*28	50
Groningen		4	10	4	21	49	30
Leiden		5	9	11	6	*32	16
Maastricht	20	19	21	17	25	10	71
Nijmegen	17	16	19	35	18	77	19
Rotterdam			12	16	26	32	45
Utrecht	19	24	25	22	34	18	65
Totaal	68	80	108	123	158	246	39
%	21	21	31	33	39	61	

* inclusief 1 kidney-en-bloc

In figuur 4.1 wordt grafisch het aantal uitgenomen en getransplanteerde organen weergegeven per donor, gemiddeld bedroeg dit 3 organen per donor. Dit is, ondanks dat er in 2003 meer NHB-donoren zijn, evenveel als in 2002. Totaal werden er 665 organen getransplanteerd afkomstig van Nederlandse donoren; 7 levers zijn voor 13 splitlevertransplantaties gebruikt en 4 nieren voor twee kidney-en-bloctransplantaties. Tabel 4.4 geeft het aantal geëffectueerde donatieprocedures weer.

FIGUUR 4.1 AANTAL GETRANSPLANTEERDE ORGANEN PER POSTMORTALE ORGAANDONOR

TABEL 4.4 GEËFFECTUEERDE POSTMORTALE DONOREN PER ORGAAN IN HET AANGEGEVEN JAAR

	1999	2000	2001	2002	2003
Orgaandonoren	165	202	187	202	223
Nier	165	200	186	194	219
Pancreas	24	28	33	25	30
Hart	52	48	42	49	58
Long	23	29	24	28	34
Lever	103	129	106	112	108
Dunne darm	-	-	-	1	1

In tabel 4.5 worden donormeldingen en geëffectueerde donoren per regio per miljoen inwoners weer-gegeven. In deze berekening zijn de inwoners opgenomen behorende bij de donatieregio zoals eveneens vermeld in voorgaande jaarverslagen. Dit aantal verschilt van het adherentiegebied van de patiënten die op de nierwachtlijst staan (tabel 3.2). Het aantal geëffectueerde donoren per miljoen inwoners in 2003 nam toe van 12.5 naar 13.8. De regio's Amsterdam, Groningen, Leiden en Utrecht vertoonden een stijging ten opzichte van 2002. Een daling was zichtbaar in de regio's Nijmegen en Rotterdam, voor de regio Maastricht bleef het aantal geëffectueerde donoren per miljoen inwoners in 2003 gelijk.

TABEL 4.5 AANTAL ORGAANDONORMELDINGEN EN GEËFFECTUEERDE ORGAANDONOREN PER MILJOEN INWONERS PER POSTCODEGEBIED IN 2003

Regio	Aantal 10 ⁶ inwoners*	Aantal orgaan-donormeldingen	Per 10 ⁶ inwoners	Geëffectueerde orgaandonoren	Per 10 ⁶ inwoners
Amsterdam	2.5	37	14.8	32	12.8
Groningen	3.1	44	14.2	38	12.3
Leiden	2.1	26	12.4	22	10.5
Maastricht	0.9	31	34.4	20	22.2
Nijmegen	3.4	55	16.2	50	14.7
Rotterdam	2.7	36	13.3	33	12.2
Utrecht	1.5	29	19.3	28	18.7
Totaal	16.2	258	15.9	223	13.8

* gebaseerd op CBS-gegevens 'kerncijfers viercijferige postcodegebieden januari 2003'

In tabel 4.6 wordt een overzicht gegeven van het aantal geëffectueerde postmortale orgaandonoren van de afgelopen jaren per regio.

TABEL 4.6 AANTAL GEËFFECTUEERDE POSTMORTALE ORGAANDONOREN PER REGIO IN HET AANGEGEVEN JAAR

Regio	1999	2000	2001	2002	2003
Amsterdam	24	34	25	25	32
Groningen	27	30	30	30	38
Leiden	14	20	22	18	22
Maastricht	21	23	22	20	20
Nijmegen	36	41	37	57	50
Rotterdam	17	24	18	29	33
Utrecht	26	30	33	23	28
Totaal	165	202	187	202	223

De discrepantie tussen het aantal donormeldingen per orgaan en het aantal getransplanteerde organen heeft met verschillende factoren te maken. Zo worden de organen long en pancreas in vergelijking met hart en lever vaker om medische redenen al op voorhand ongeschikt bevonden voor transplantatie, waardoor ze niet bij het orgaancentrum gemeld worden. Daarnaast geldt met name voor de longen de pancreasdonor een lagere leeftijdsgrens voor donatie, hetgeen zich ook weerspiegelt in het aantal donormeldingen. Van 219 Nederlandse nierdonoren zijn uiteindelijk 404 nieren getransplanteerd in 2003. Van de 110 bij het orgaancentrum gemelde non-heartbeating-donoren zijn uiteindelijk van 87 donoren één of beide nieren getransplanteerd, van 13 is ook de lever getransplanteerd en van 30 donoren is het hart aangeboden aan de hartkleppenbank.

In tabel 4.8 staan de transplantaties die uitgevoerd zijn met Nederlandse organen, deze vonden dus niet per definitie plaats in Nederland. De onderlinge uitwisseling van organen staat vermeld in tabel 5.5.

TABEL 4.7

OVERZICHT DONORMELDINGEN EN GEËFFECTUEERDE ORGANEN AFKOMSTIG VAN NEDERLANDSE DONOREN IN 2003

	Nieren*	Pancreas*	Hart**	Long**	Lever
Totaal aantal donoren	258	258	258	258	258
Organen niet gemeld:	8	159	125	192	110
Medische redenen	7	42	34	70	16
Geen toestemming		9	12	12	8
NHBD		107	78	110	85
Overige	1	1	1		1
Donormelding per orgaan	255	99	133	66	148
Aantal organen	508	99	133	129	***155
Reden waarom geen uitname					
Medische redenen	40	38	9	54	32
Organisatorische redenen		9			2
Aanbod ingetrokken	8	3	1	5	2
Geen passende ontvanger		2		1	
Overige	2				
Wel uitname maar geen transplantatie					
Niet aangeboden om medisch redenen	12	13		6	3
Niet geaccepteerd om medische reden	23				1
Indirect naar onderzoeksprogramma	2	4			
Anatomie donororgaan	15				
Aanbod ingetrokken					1
Kidney-en-bloc transplantatie	2				
Pancreasbank					
Hartkleppenbank			65		
Getransplanteerde organen	404	30	58	63	114

* inclusief donoren gemeld voor nier met pancreastransplantatie

** inclusief donoren gemeld voor hart met longtransplantatie

*** inclusief 7 extra organen verkregen via splitlevertransplantatie

TABEL 4.8

AANTAL GEËFFECTUEERDE DONOREN PER ORGAAN PER REGIO IN 2003

Regio	Nierdonor	Pancreasdonor	Hartdonor	Longdonor	Leverdonor
Amsterdam	31	5	6	2	13
Groningen	36	9	14	11	*20
Leiden	22	4	7	5	12
Maastricht	19	1	2	2	7
Nijmegen	50	9	17	10	*35
Rotterdam	33	2	8	4	*16
Utrecht	28		4		5
Totaal	219	30	58	34	108

* inclusief splitleverdonoren, 1 uit de regio Groningen, 4 uit de regio Nijmegen en 2 uit de regio Rotterdam

In het geval van orgaandonatieprocedures zijn voornamelijk de grotere ziekenhuizen verantwoordelijk voor het orgaanaanbod, omdat patiënten met een ernstige trauma meestal worden verwezen naar meer specialistische ziekenhuizen. Grotere ziekenhuizen beschikken vaker over een neurologische of neurochirurgische Intensive Care afdeling. 75% (n=167/223) van het aantal orgaandonatieprocedures (tabel 4.9) kwam daardoor uit ziekenhuizen met meer dan 600 bedden.

TABEL 4.9 AANTAL EN PERCENTAGE ORGAANDONATIEPROCEDURES PER ZIEKENHUISKLASSE IN 2003

Klasse*	Aantal bedden	Aantal donatieprocedures	%
I	1.824	1	1
II	13.784	21	9
III	12.557	34	15
IV	10.138	54	24
V	15.276	113	51
Totaal	53.579	223	100

* I= ≤ 200 bedden, II=201-400 bedden, III=401-600 bedden, IV=601-800 bedden, V= > 800 bedden

4.2 DONORPROFIEL

Tabel 4.10 toont enkele demografische kenmerken van de orgaandonoren over de afgelopen jaren. In tabel 4.11 zijn deze demografische kenmerken uitgesplitst naar de verschillende orgaandonoren in 2003.

TABEL 4.10 DEMOGRAFIE POSTMORTALE ORGAANDONOREN IN HET AANGEGEVEN JAAR

	1999		2000		2001		2002		2003	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Leeftijd (jaren)										
0-15	17	10	13	6	9	5	12	6	15	7
16-55	112	68	135	67	138	73	131	65	145	65
56-64	24	15	43	21	31	17	44	22	44	20
≥65	12	7	11	6	9	5	15	7	19	8
Geslacht										
Man	77	47	97	48	93	50	111	55	103	46
Vrouw	88	53	105	52	94	50	91	45	120	54
Bloedgroep										
A	70	42	74	36	77	41	91	45	101	45
AB	5	3	8	4	2	1	4	2	6	3
B	11	7	20	10	14	8	18	9	20	9
O	79	48	100	50	94	50	89	44	96	43
Doodsoorzaak										
Ongeval	55	33	45	22	48	26	51	25	54	24
Natuurlijk	105	64	151	75	135	72	147	73	163	73
(Zelf)moord	5	3	6	3	4	2	4	2	6	3

In 2003 bestond 24% van de doodsoorzaken van de orgaandonoren uit schedelhersensletsel, grotendeels ten gevolge van een ongeval, 53% bestond uit een cerebrovasculair accident (hersenvloeding, herseninfarct), 13% uit een respiratoire/circulatoire aandoening, 7% uit de categorie overige natuurlijke doodsoorzaken en 3% ten gevolge van (zelf)moord.

TABEL 4.11 DEMOGRAFIE PER POSTMORTALE ORGAANDONOR IN 2003

	Nierdonor		Pancreasdonor		Hartdonor		Longdonor		Leverdonor	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Leeftijd (jaren)										
0-15	15	7	5	17	7	12	5	15	10	9
16-55	141	64	25	83	45	78	27	79	74	69
56-64	44	20			6	10	2	6	20	18
≥65	19	9							4	4
Geslacht										
Man	100	46	7	23	22	38	10	29	45	42
Vrouw	119	54	23	77	36	62	24	71	63	58
Bloedgroep										
A	99	45	14	47	27	47	17	50	46	43
AB	6	3	2	6	2	3			3	3
B	20	9			1	2			7	6
0	94	43	14	47	28	48	17	50	52	48
Doodsoorzaak										
Ongeval	54	25	7	24	15	26	7	21	25	23
Natuurlijk	159	72	22	73	42	72	26	76	80	74
(Zelf)moord	6	3	1	3	1	2	1	3	3	3

4.3 DONATIE BIJ LEVEN

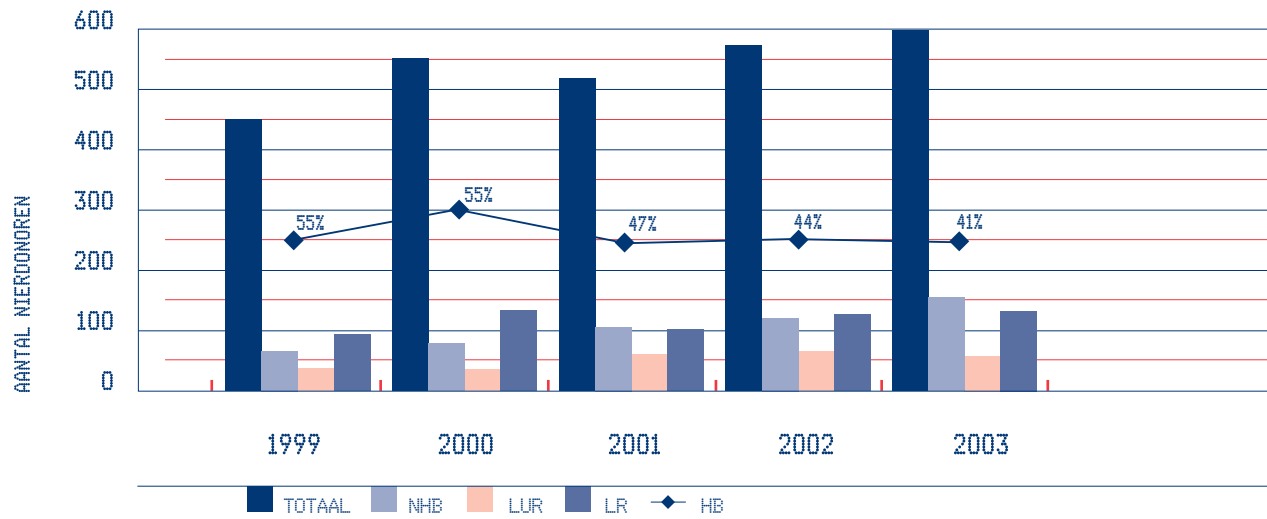
Behalve transplantaties met postmortale nieren werden er ook 195 niertransplantaties verricht met een nier van een levende verwante (Living Related, LR) (69%; n=134/195) of levende niet-verwante donor (Living Unrelated, LUR) (31%; n=61/195).

TABEL 4.12 AANTAL NIEREN AFKOMSTIG VAN LEVENDE DONOREN PER REGIO IN HET AANGEGEVEN JAAR

	1999		2000		2001		2002		2003	
	LR	LUR	LR	LUR	LR	LUR	LR	LUR	LR	LUR
Amsterdam	9	4	14	6	15	3	15	11	19	4
Groningen	6	7	17	5	13	7	19	10	18	13
Leiden	15	5	22	3	15	10	11	13	17	8
Maastricht	7	3	14	3	9	6	13	2	4	7
Nijmegen	26	8	27	12	22	13	21	15	32	11
Rotterdam*	25	8	30	9	20	19	41	14	34	13
Utrecht*	7	4	12		10	4	10	4	10	5
Totaal	95	39	136	38	104	62	130	69	134	61

* inclusief nierdonatieprocedure(s) van levende donor(en) uit het Erasmus Medisch Centrum-Sophia (Rotterdam) en het Wilhelmina Kinderziekenhuis (Utrecht)

De bijdrage van het aantal postmortale nieren afkomstig van NHB-donatieprocedures steeg van 33% (n=123/374) in 2002 naar 39% (n=158/404) in 2003. Het aandeel nierdonaties door levende donoren nam af van 35% (n=199/573) in 2002 naar 33% (n=195/599) in 2003. Figuur 4.2 geeft de tendens van het aantal beschikbare donornieren voor transplantatie grafisch weer. Het aandeel nieren afkomstig van postmortale heartbeating-donoren nam in de loop van 5 jaar af met 14%.

FIGUUR. 4.2 AANTAL NHB-NIERDONOREN, LEVENDE NIET-VERWANTE NIERDONOREN (LUR), LEVENDE VERWANTE NIERDONOREN (LR), EN PERCENTAGE POSTMORTALE HEARTBEATING-DONOREN

5

ORGAANTRANSPLANTATIES

dr. M.H. Sieber-Rasch en drs. K.M. Keizer

5.1 TRANSPLANTATIE ALGEMEEN

Als gevolg van het groter aantal orgaandonoren nam ook het aantal orgaantransplantaties toe in 2003. Het aantal verrichte niertransplantaties met postmortale nieren steeg met 31 (+9%), het aantal verrichte niertransplantaties met levende donornieren daalde met 4 (-2%), zodat er in 2003 totaal 27 niertransplantaties meer werden uitgevoerd dan in 2002. Het aantal harttransplantaties, longtransplantaties en levertransplantaties nam af met respectievelijk 1 (-2%), 8 (-19%) en 8 (-8%) in 2003. Echter het aantal NHB-levertransplantaties verdubbelde van 6 in 2002 naar 13 transplantaties in 2003. Ook het aantal splitlevertransplantaties nam toe van 2 in 2002 naar 6 in 2003 (tabel 5.1).

TABEL 5.1 AANTAL ORGAANTRANSPLANTATIES IN NEDERLAND MET POSTMORTALE ORGANEN IN HET AANGEGEVEN JAAR

	1999	2000	2001	2002	2003
Nier-HB	264	290	229	236	*232
Nier-NHB	62	77	105	121	156
Nier met pancreas	19	18	23	17	16
Nier met lever	1	2	2	4	2
Pancreas		2	1		1
Hart	43	39	35	41	40
Long	16	15	25	41	33
Hart met long	2	1	2	2	1
Lever met long	1	1			1
Lever-HB	90	115	103	97	78
Lever-NHB	-	-	2	6	13
Lever-split	3	8	3	2	6
Dunne darm	-	-	1		1

* inclusief 1 kidney-en-bloc uitgevoerd in het UMC-Utrecht, geteld als 1 transplantatie

Transplantaties met een nier afkomstig van levende verwante en niet-verwante donoren spelen een steeds grotere rol. In 2003 steeg het aandeel niertransplantaties afkomstig van broer of zus van 20% (N=39/199) in 2002 tot 32% (N=62/195). De overige verwantschap tot de donor bestond in 2003 uit 25 moeders en 24 vaders, uit 18 zoon/dochter relaties, uit 2 oom/tante relaties en uit 3 neef/nicht relaties. Bij niet-verwantschap bestaat de relatie tot de donor uit 43 partners en 18 andere niet-verwanten (tabel 5.2). Het aandeel niertransplantaties verricht met een nier van een levende donor verschilde per regio en loopt uiteen van 20% van het totaal aantal uitgevoerde niertransplantaties in de regio Maastricht tot circa 48% in de regio Rotterdam (tabel 5.3).

TABEL 5.2

AANTAL NIERTRANSPLANTATIES IN NEDERLAND MET ORGANEN VAN LEVENDE DONOREN IN HET AANGEGEVEN JAAR

	1999	2000	2001	2002	2003
Verwante donor	95	136	104	130	134
Niet-verwante donor	39	38	62	69	61
Totaal	134	174	166	199	195

Tabel 5.3 geeft het aantal en type uitgevoerde transplantaties per transplantatiecentrum weer. Van de 158 nieren verkregen uit NHB-procedures werden 156 nieren daadwerkelijk in Nederland getransplanteerd, 2 nieren werden elders getransplanteerd. Van 13 levers afkomstig van NHB-donatieprocedures werd 1 lever getransplanteerd in Groningen, 4 levers in Leiden en 8 levers in Rotterdam.

TABEL 5.3

TRANSPLANTATIES IN 2003 PER CENTRUM EN PER ORGAAN

Centrum	Postmortale donornier		Levende donornier		Nier met pancreas	Nier met lever	Pancreas	Hart	Long	Lever met long	Lever			
	HB	NHB	LR	LUR							HB	NHB	Split	
Amsterdam	51	17	19	4										
Groningen	57	30	18	13	4	1			15	1	1	42	1	4
Leiden	27	23	17	8	12		1					14	4	
Maastricht	20	24	4	7										
Nijmegen	35	28	32	11										
Rotterdam	*33	17	*34	13		1		18	4			22	8	2
Utrecht	**9	17	**10	5				22	14					
Totaal	232	156	134	61	16	2	1	40	33	1	1	78	13	6

- * inclusief 1 niertransplantatie waarbij de nier afkomstig was van een levende donor en 6 niertransplantaties waarbij de nier afkomstig was van postmortale donoren in het Erasmus Medisch Centrum-Sophia (Rotterdam)
- ** inclusief 3 niertransplantaties waarbij de nier afkomstig was van levende donoren en 1 niertransplantatie waarbij de nier afkomstig was van een postmortale donor in het Wilhelmina Kinderziekenhuis (Utrecht)

De Wet op de orgaandonatie garandeert een eerlijke verdeling van donororganen onder alle transplantatiekandidaten. Nederland wordt derhalve beschouwd als één regio, met één wachtlijst, waarbij op verschillende locaties wordt getransplanteerd. Het toewijzen van een orgaan is dan ook niet afhankelijk van het transplantatiecentrum waar de potentiële ontvanger staat geregistreerd, maar van door de NTS gehanteerde allocatiecriteria. Deze criteria zijn gebaseerd op artikel 18 lid 3 van de Wet op de orgaandonatie en waarborgen een eerlijke verdeling van de voor transplantatie beschikbaar gekomen organen. Verschil in aantallen transplantaties per centrum hangt samen met de lengte van de wachtlijst van het centrum, maar ook met het acceptatiebeleid van de behandelend arts. De NTS wijst een orgaan toe aan een patiënt; de behandelend arts beslist vervolgens of het aangeboden orgaan op dat moment geschikt is voor de door de NTS geselecteerde patiënt.

5.2 DEMOGRAFISCHE KENMERKEN VAN DE GETRANSPLANTEERDE PATIËNTEN

Tabel 5.4 vermeldt enkele kenmerken van de getransplanteerde patiënten. De gegevens van de enige hart met longtransplantatie, de enige pancreastransplantatie, de enige lever met beide longen en de 2 lever met niertransplantaties zijn in deze tabel niet opgenomen. De gemiddelde wachtduur bij de niergetransplanteerden, gemeten vanaf de eerste datum dialyse tot de datum van transplantatie, is gedaald van 1.556 dagen in 2002 tot 1.470 dagen in 2003. De gemiddelde registratieduur is ook afgenomen voor de hartgetransplanteerde en longgetransplanteerde patiënten met respectievelijk 65 dagen en 45 dagen. De gemiddelde registratieduur voor de patiënten bij wie een lever werd getransplanteerd steeg met 95 dagen.

TABEL 5.4

DEMOGRAFISCHE KENMERKEN VAN DE GETRANSPLENTEERDE PATIËNTEN IN 2003

Transplantaties met postmortale donoren	Nier	Pancreas	Hart	Long	Lever
Type transplantatie					
Enkel orgaan	387	1	40	33	97
Kidney-en-bloc	1				
Nier met pancreas	16	16			
Nier met lever	2				2
Hart met long			1	1	
Lever met long				1	1
	Alleen nier	Nier met pancreas	Alleen hart	Alleen long	Alleen lever
Totaal	388	16	40	33	97
Leeftijd (jaren)					
0-15	12		1		21
16-55	239	15	27	23	51
56-64	83	1	10	10	24
≥65	54		2		1
Bloedgroep					
A	161	6	18	19	38
AB	23		2		8
B	53	1	8	3	11
0	151	9	12	11	40
Wachtduur (maanden)					
0-5	21		20	12	42
6-11	19	3	13	8	23
12-23	60	10	4	7	25
24-59	202	3	3	6	7
≥60	86				
Gemiddelde registratieduur (in dagen)	1.219	519	247	364	281
Gemiddelde dialyse duur (in dagen)	1.470	865			
Mediane registratieduur (in dagen)	1.075	439	185	209	264
Mediane dialyse duur (in dagen)	1.352	795			
Transplantatie					
Eerste	319	16	39	32	82
Retransplantatie	69		1	1	15
Urgentiecode					
Transplantabel	360	16	17	19	78
Hoge urgentie (HU)	6		23	14	19
Speciale nierprogramma's					
Acceptable Mismatch	8				
Eurotransplant Senior Program (ESP)	14				

TABEL 5.4

DEMOGRAFISCHE KENMERKEN VAN DE GETRANSPLENTEERDE PATIËNTEN IN 2003 (VERVOLG)

Transplantaties met postmortale donoren	Alleen nier	Nier met pancreas	Alleen hart	Alleen long	Alleen lever
HLA-A, -B, -DR mismatch					
0	52				
1	51	1			
2	117	1			
3	127	1			
4	34	2			
5	6	7			
6	1	4			
% PRA voor transplantatie					
0-5%	347	14			
6-84%	33	2			
85-100%	8				
Transplantaties met levende donoren					
Type donor					
LR	134				
LUR	61				1
Totaal aantal transplantaties	583	16	40	33	98

Kenmerken van de niergetransplanteerden met nieren afkomstig van postmortale donoren

- De groep die langer dan 5 jaar op de wachtlijst had gestaan en getransplanteerd werd, daalde in 2003 naar 22% (n=86/388), 2% lager dan in 2002 (n=70/357).
- Voor 82% (n=319/388) van de patiënten betrof het de eerste transplantatie. In 2002 was dit 84% (n=300/357).
- 13% (n=52/388) van de niertransplantaties werd uitgevoerd zonder HLA-A,-B,-DR mismatches tussen donor en ontvanger. In 2002 was dit 15% (n=52/357).
- 11% (n=41/388) van de getransplanteerden had een percentage PRA groter dan 6%. In 2002 was dit 13% (n=47/357).

Kenmerken van de niergetransplanteerden met nieren afkomstig van levende donoren

- 33% (n=195/583) van de getransplanteerden ontving een nier van een levende donor. In 2002 was dit 36% (n=199/556).
- Voor 87% (n=170/195) van de patiënten betrof het een eerste niertransplantatie. In 2002 was dit 91% (n=181/199).

Kenmerken van de hartgetransplanteerden

- In 2003 werd 1 kind jonger dan 16 jaar getransplanteerd. In 2002 waren er 3 hartgetransplanteerden jonger dan 16 jaar.
- 18% (n=7/40) van de patiënten had langer dan 1 jaar op de wachtlijst gestaan. In 2002 was dit 37% (n=15/41).
- 23 patiënten stonden op de 'Hoge Urgentie' wachtlijst ten tijde van de transplantatie.

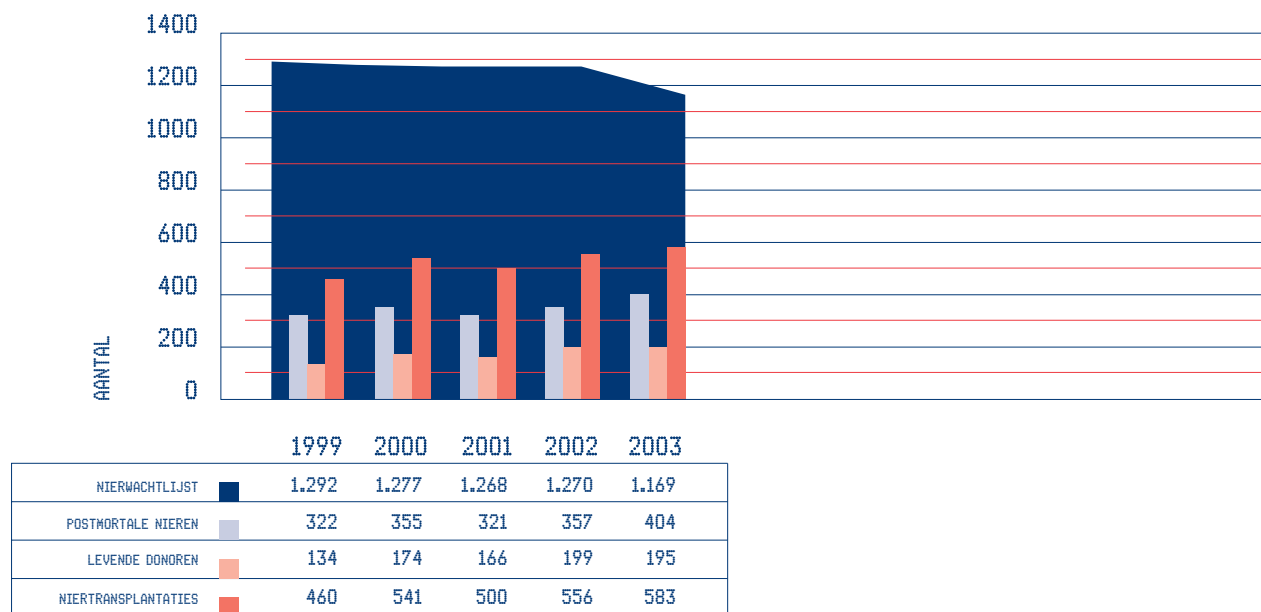
Kenmerken van de longgetransplanteerden

- Er werden 10 patiënten ouder dan 55 jaar getransplanteerd. In 2002 waren dit er 9.
- 18% (n=6/33) van de patiënten werd getransplanteerd na langer dan 2 jaar op de wachtlijst te hebben gestaan. In 2002 was dit percentage 22% (n=9/41).
- Er werden 26 dubbelzijdige longtransplantaties uitgevoerd en er werden 7 enkelzijdige longtransplantaties uitgevoerd.
- 14 patiënten stonden op de 'Hoge Urgentie' wachtlijst ten tijde van de transplantatie.

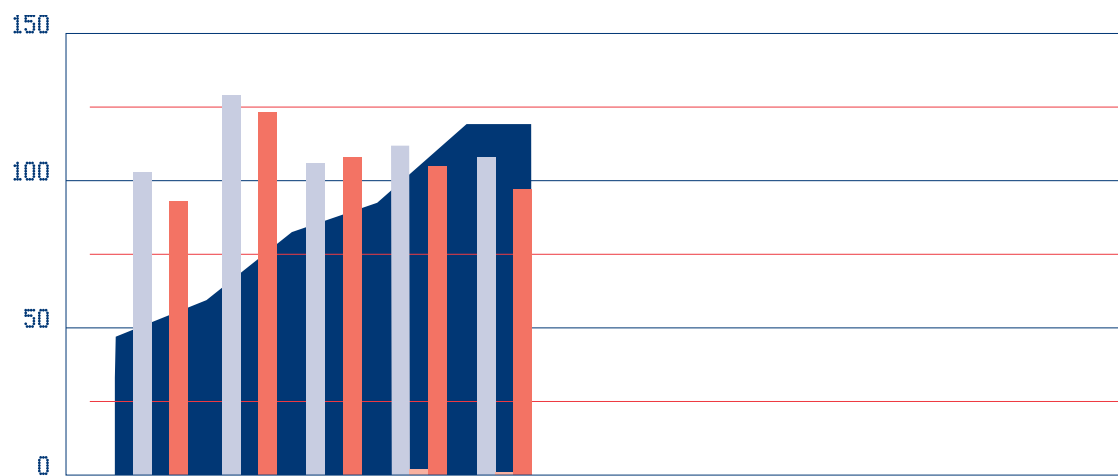
Kenmerken van de levergetransplanteerden

- In 2003 werden 21 kinderen getransplanteerd (22% van het totaal aantal levergetransplanteerden). In 2002 waren dit er 10 (10% van het totaal aantal levergetransplanteerden).
- 19 patiënten stonden op de 'Hoge Urgentie' wachtlijst ten tijde van de transplantatie, 28 patiënten op T2, 48 patiënten op T3 en 2 patiënten op T4.
- Er werden 6 splitlevertransplantaties uitgevoerd, 2 levertransplantaties in combinatie met een nier (één patiënt had een T2 urgentie, de ander een T3 urgentie), 1 levertransplantatie in combinatie met 2 longen, 91 postmortale levertransplantaties en 1 transplantatie met een lever afkomstig van een levende donor (dominoprocedure).

In figuur 5.1. A t/m D wordt de tendens van de wachtlijsten per donor of per orgaan door de jaren heen grafisch weergegeven. Tevens is hierin het aantal postmortale geëffectueerde donoren per orgaan weergegeven, het aantal donatieprocedures van levende donoren en het aantal uitgevoerde (gecombineerde) transplantaties.

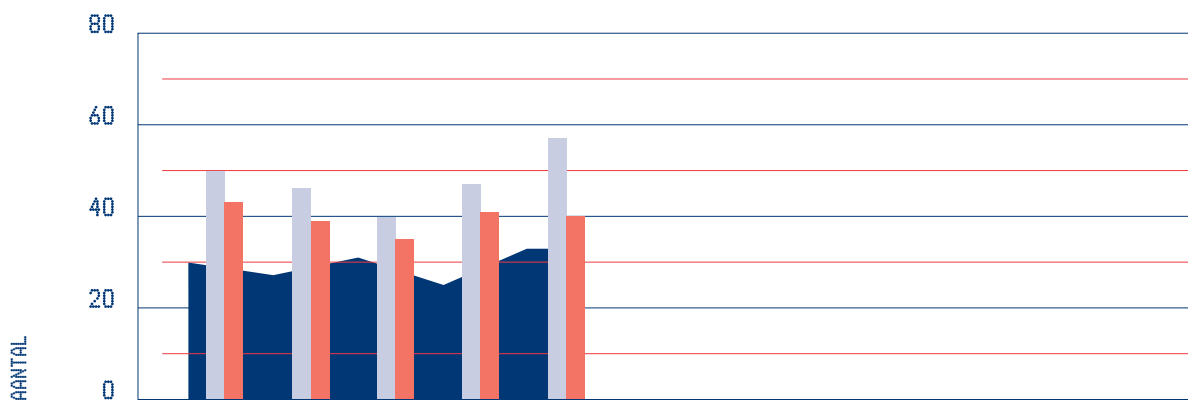

FIGUUR 5.1.A DISCREPANTIE TUSSEN WACHTLIJST, DONOREN/DONORORGANEN EN TRANSPLANTATIES (ALLEEN NIEREN)

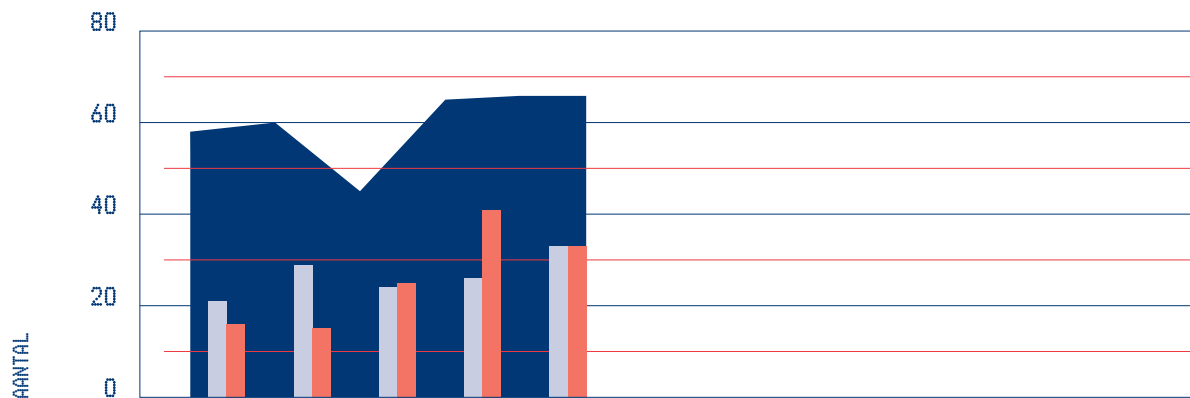
		1999	2000	2001	2002	2003
LEVERWACHTLIJST		47	59	82	92	119
POSTMORTALE DONOREN		103	129	106	112	108
LEVENDE DONOREN		0	0	0	2	1
LEVERTRANSPLANTATIES		93	123	108	107	98

FIGUUR 5.1.B DISCREPANTIE TUSSEN WACHTLIJST, DONOREN/DONORORGANEN EN TRANSPLANTATIES (ALLEEN LEVER)

		1999	2000	2001	2002	2003
HARTWACHTLIJST		30	27	31	25	33
POSTMORTALE DONOREN		50	46	40	47	57
HARTTRANSPLANTATIES		43	39	35	41	40

FIGUUR 5.1.C DISCREPANTIE TUSSEN WACHTLIJST, DONOREN/DONORORGANEN EN TRANSPLANTATIES (ALLEEN HART)

	1999	2000	2001	2002	2003
LONGWACHTLIJST	58	60	45	65	66
POSTMORTALE DONOREN	21	27	22	26	33
LONGTRANSPLANTATIES	16	15	25	41	33

FIGUUR 5.1.D DISCREPANTIE TUSSEN WACHTLIJST, DONOREN/DONORORGANEN EN TRANSPLANTATIES (ALLEEN LONGEN)

5.3 UITWISSELING ORGANEN BINNEN EUROTRANSPLANT

Tabel 5.5 toont het aantal verkregen organen en het aantal orgaantransplantaties in Nederland in relatie tot de overige Eurotransplant-landen. In bijlage 2 is de balans tussen donormelding en transplantatie nog verder uitgesplitst.

TABEL 5.5

ORGAANDONATIES EN –TRANSPLANTATIES IN NEDERLAND IN RELATIE TOT EUROTRANSPLANT (ET) IN 2003

DONATIELAND		TRANSPLANTATIELAND			Totaal beschikbaar	Verskil tussen transplantatie en donatie
		Overige ET landen	Nederland	Landen buiten ET		
Nier	Overige ET landen	2.901	58	7	2.966	+4
	Nederland	56	348	0	*404	+2
	Landen buiten ET	13	0	0	13	-6
	Totaal aantal niertransplantaties	2.970	*406	7	3.383	
Hart	Overige ET landen	492	1	3	496	+30
	Nederland	18	39	0	57	-17
	Landen buiten ET	16	0	0	16	-13
	Totaal aantal harttransplantaties	526	40	3	569	
Long (dubbelzijdig)	Overige ET landen	216	4	1	221	+37
	Nederland	5	23	0	28	-1
	Landen buiten ET	37	0	0	37	-36
	Totaal aantal dubbelzijdige longtransplantaties	258	27	1	286	
Long (enkelzijdig)	Overige ET landen	83	2	0	85	+5
	Nederland	0	5	0	5	+2
	Landen buiten ET	7	0	0	7	-7
	Totaal aantal enkelzijdige longtransplantaties	90	7	0	97	
Hart met long	Overige ET landen	20	0	0	20	0
	Nederland	0	1	0	1	0
	Landen buiten ET	0	0	0	0	
	Totaal aantal hart met longtransplantaties	20	1	0	21	
Lever	Overige ET landen	968	32	6	1.006	+19
	Nederland	40	61	0	101	-7
	Landen buiten ET	17	1	0	18	-12
	Totaal aantal levertransplantaties	1.025	94	6	1.125	
Split lever	Overige ET landen	119	1	0	120	+7
	Nederland	8	5	0	13	-7
	Landen buiten ET	0	0	0	0	
	Totaal aantal split lever-transplantaties	127	6	0	133	
Pancreas In combinatie met nier	Overige ET landen	227	1	0	228	+7
	Nederland	8	15	0	23	-7
	Landen buiten ET	0	0	0	0	
	Totaal aantal nier met pancreastransplantaties	235	16	0	251	
Pancreas/ Eilandjes	Overige ET landen	114	1	0	115	+12
	Nederland	7	0	0	7	-6
	Landen buiten ET	6	0	0	6	-6
	Totaal aantal pancreas- of eilandjestransplantaties	127	1	0	128	

* 1 kidney-en-bloc is in deze tabel als 1 donatie en transplantatie geteld. Nieren ten behoeve van nier met pancreasdonaties en –transplantaties zijn ook meegeteld.

6

WEEFSELDONATIE, -TRANSPLANTATIE, -WACHTLIJSTEN

drs. P.S. Bos

Het aannemen van weefseldonoren, het beheren van de wachtlijst van patiënten die wachten op een weefseltransplantatie en de allocatie van beschikbare weefsels heeft de NTS uitbesteed aan Stichting BIS. De NTS heeft voor dit hoofdstuk gebruik gemaakt van de cijfers die op 3 maart 2004 verkregen zijn van Stichting BIS.

6.1 DONATIE

Sinds de invoering van de WOD is het aantal weefseldonoren jaarlijks gestegen. Het aantal weefseldonoren in 2003 liet echter een stagnatie zien. Dit was met name te wijten aan een daling van het aantal corneadonoren. Het aantal huid-, hartklep- en botdonoren is gestegen (tabel 6.1).

CORNEA

In 2003 is wederom een aantal van de beschikbaar gekomen hoornvliezen naar buitenlandse corneabanken verzonden vanwege een gedeeltelijke sluiting van het Interuniversitair Oogheelkundig Instituut (IOI) in 2002. Deze buitenlandse banken zijn slechts verantwoordelijk geweest voor de preservatie van de hoornvliezen en het bewaren ervan ten behoeve van de Nederlandse patiënten. In 2003 heeft het IOI weer een groot gedeelte van de beschikbaar gekomen hoornvliezen kunnen ontvangen. Daarnaast is eind 2003 de samenwerking met Amnitrans Eyebank Rotterdam totstandgekomen. In totaal waren er in 2003 1.682 geëffectueerde corneadonoren. De bulbi van 903 van deze donoren zijn voor preservatie naar het IOI verzonden en de bulbi van 779 donoren naar buitenlandse banken.

HARTKLEPPEN

In 2003 was 78% van de hartklepdonoren een non-heartbeating-weefseldonor. 4% van het aantal hartklepdonoren werd verkregen door een zogeheten dominoprocedure. Bij een dominoprocedure wordt het hart van patiënten die een harttransplantatie ondergaan, uitgenomen en beschikbaar gesteld voor hartklepdonatie. Voorts was 10% van de hartklepdonoren een heartbeating-orgaandonor van wie het hart niet geschikt was voor harttransplantatie. 8% van de hartkleppen was ten slotte afkomstig van een non-heartbeating-orgaandonor.

BOT

Het jaar 2003 liet een lichte stijging van het aantal botdonoren zien ten opzichte van 2002 (9%). Vanaf mei 2003 is gestart met de uitname van gehoorbeentjes bij botdonoren. Gehoorbeentjes worden bij de Gehoorbeentjesbank van het UMCU gedenatureerd en bewaard. Per donor kunnen maximaal vier gehoorbeentjes uitgenomen worden (twee hamers en twee aambeelden).

HUID

Stichting BIS verzorgt de screening en acceptatie van huiddonoren in Nederland. De Euro Skin Bank in Beverwijk is verantwoordelijk voor de afname, bewerking en distributie van donorhuid. Zij houdt een hoeveelheid donorhuid in voorraad. Donorhuid wordt gebruikt voor tijdelijke wondbedekking van bijvoorbeeld ernstige brandwonden. Er is derhalve geen sprake van een wachtlijst voor huidtransplantatie, maar van een voorraad die kan worden aangesproken bij calamiteiten.

TABEL 6.1

POSTMORTALE WEEFSELDONOREN PER WEEFSEL PER AANGEGEVEN JAAR

Donoren	1999*	2000	2001	2002	2003
Cornea	1.216	1.315	1.618	1.706	1.682
Huid	201	275	343	281	341
Hartklep	243	324	322	345	363
Bot	100	97	104	89	97
Gehoerbeentjes					54
Totaal aantal donoren	1.295	1.431	1.746	1.826	1.819

* begin 1999 was er een verlaging van het leeftijds criterium voor huiddonatie van 90 naar 80 jaar

Tabel 6.2 en tabel 6.3 geven per regio het aantal weefseldonatieprocedures weer. De regio Maastricht had het hoogste aantal weefseldonatieprocedures per miljoen inwoners, de regio Utrecht het laagste aantal. Als de cijfers worden vergeleken met 2002 blijkt dat de regio's Amsterdam, Groningen, Maastricht, Rotterdam en Utrecht een stijging vertoonden van het aantal corneadonoren; de regio's Leiden en Nijmegen een daling. De stijging was het hoogst in de regio Utrecht en de daling het sterkst in de regio Leiden. Alle regio's behalve de regio Nijmegen vertoonden een stijging van het aantal huiddonoren. In de regio's Maastricht, Nijmegen en Utrecht was een daling zichtbaar van het aantal hartklepdonoren; in de overige regio's was hiervoor een stijging zichtbaar. Het aantal botdonoren steeg in de regio's Amsterdam, Groningen, Rotterdam en Utrecht.

TABEL 6.2

POSTMORTALE WEEFSELDONOREN PER REGIO PER AANGEGEVEN JAAR

Regio	1999*	2000	2001	2002	2003
Amsterdam	172	163	233	220	253
Groningen	193	260	296	309	343
Leiden	209	235	320	330	257
Maastricht	76	106	143	129	147
Nijmegen	364	371	416	463	398
Rotterdam	200	246	244	280	309
Utrecht	81	50	94	95	112
Totaal	1.295	1.431	1.746	1.826	1.819

* begin 1999 was er een verlaging van het leeftijds criterium voor huiddonatie van 90 naar 80 jaar

TABEL 6.3

**WEEFSELDONATIEPROCEDURES PER REGIO:
AANTAL GEËFFECTUEERDE WEEFSELDONOREN PER MILJOEN INWONERS PER REGIO IN 2003**

Regio	Cornea donoren	Huid donoren	Hartklepdonoren		Botdonoren		Weefsel donoren	Per 10 ⁶ inwoners*
			Hartklep	Bloedvaten	Bot	Gehoortbeentjes		
Amsterdam	235	56	60	10	13	6	253	101
Groningen	323	61	71	14	22	15	343	114
Leiden	241	50	51	9	15	6	257	122
Maastricht	139	27	18	4	1		147	163
Nijmegen	367	70	76	7	22	14	398	117
Rotterdam	275	51	72	11	18	11	309	114
Utrecht	102	26	15	1	6	2	112	75
Totaal	1.682	341	363	56	97	54	1.819	112

* zie inwonersaantal per regio in tabel 4.5

Totaal werden 1.731 van de totaal 1.819 weefseldonatieprocedures uitgevoerd in Nederlandse ziekenhuizen. De overige weefseldonatieprocedures waren afkomstig uit huisartsenpraktijken en verpleeghuizen en bedroegen in 2003 ongeveer 5% (n=88) van het totaal aantal weefseldonoren. Dit was 6% (N=114) in 2002. Tabel 6.3.1 toont het aantal weefseldonatieprocedures per ziekenhuisklasse. Bij orgaandonatieprocedures zijn voornamelijk de grotere ziekenhuizen verantwoordelijk voor het aanbod. Bij weefseldonatie dragen alle ziekenhuizen behalve de klasse I ziekenhuizen substantieel bij aan het donoraanbod.

In Bijlage I staan alle ziekenhuizen per regio vermeld waar weefsel- en/of orgaandonatieprocedures hebben plaatsgevonden. In deze lijst staan ook per regio de weefseldonatieprocedures vermeld die niet plaatsvonden in ziekenhuizen, maar die gemeld zijn door (verpleeg)huisartsen uit de desbetreffende regio.

TABEL 6.3.1

WEEFSELDONATIEPROCEDURES PER ZIEKENHUISKLASSE IN 2003

Klasse*	Aantal bedden	Aantal weefseldonatieprocedures	%
I	1.824	32	2
II	13.784	359	21
III	12.557	394	22
IV	10.138	411	24
V	15.276	535	31
Totaal	53.579	1.731	100

* I= ≤ 200 bedden, II=201-400 bedden, III=401-600 bedden, IV=601-800 bedden, V= > 800 bedden

6.2 WACHTLIJST

Op 31 december 2003 stonden er 343 patiënten op de corneawachttijst. Eind 2002 was dit aantal 327. Patiënten bij wie een grote kans op afstoting bestaat, worden op de wachtlijst voor een HLA-getypeerde cornea geplaatst; overige patiënten komen in aanmerking voor een ongetypeerde cornea. Aan het einde van 2003 stonden 54 patiënten op de wachtlijst voor een getypeerde cornea, 289 patiënten voor een ongetypeerde cornea. De wachtlijst voor hartkleptransplantatie en voor bot- en peesweefsel bleef constant laag. Patiënten op de wachtlijst voor een hartklep wachten vaak op een specifieke klep die tijdelijk niet voorradig is (tabel 6.4). Dit geldt eveneens voor patiënten die op de wachtlijst staan voor een botstuk.

TABEL 6.4

WACHTLIJST OP 31 DECEMBER IN HET AANGEGEVEN JAAR

	1999	2000	2001	2002	2003
Cornea	464	435	358	327	343
Hartklep	16	14	5	3	2
Bot	1	18	5	2	15

6.3 TRANSPLANTATIE

Tabel 6.5 vermeldt het aantal weefseltransplantaties verricht in Nederland. Het aantal corneatransplantaties daalde met 53 naar 642. Van de 642 corneatransplantaties bestond 11% (n=69) uit getypeerde hoornvliezen. Het aantal hartkleptransplantaties daalde met 7, het aantal transplantaties met botweefsel bleef nagenoeg gelijk. Het aantal transplantaties met botweefsel (heupkoppen) van levende donoren is toegenomen van 515 in 1999 tot 998 in 2003. In 2003 werd meer huid getransplanteerd dan in 2002.

Het verschil tussen het aantal donoren en het uiteindelijk aantal uitgevoerde transplantaties in Nederland is groot. Dit is deels te verklaren doordat een groot deel van de weefsels vanwege de hoge kwaliteitseisen gedurende de bewerking en opslag in de diverse banken wordt afgekeurd. Daarnaast kunnen de weefsels ook buiten Nederland worden getransplanteerd indien geen passende ontvanger in Nederland wordt gevonden. Een andere reden ligt in het feit dat ziekenhuizen regelmatig kampen met een beperkte OK-capaciteit.

TABEL 6.5

WEEFSELTRANSPLANTATIES IN NEDERLAND

	1999	2000	2001	2002	2003
Cornea	770	719	763	695	642
Hartklep	180	196	156	147	140
Bot	992	905	1.022	1.137	1.135
Huid	242.913 cm ²	211.540 cm ²	327.000 cm ²	132.600 cm ²	190.815 cm ²

7

WEEFSELTYPERINGSLABORATORIA

prof. dr. F.H.J. Claas

Voor het immuunsysteem van de ontvanger is een orgaantransplantatie vergelijkbaar met een enorme infectie en daarom zal transplantatie leiden tot een afweerreactie, die tot doel heeft de vreemde indringer kapot te maken. Deze afweerreactie wordt grotendeels onderdrukt door de medicamenten, die de getransplanteerde patiënten levenslang moeten innemen, maar ondanks deze medicatie treedt afstoting nog steeds op. Deze destructieve immuunreactie is met name gericht tegen de vreemde Human Leucocyte Antigens (HLA) op het donororgaan. Wanneer patiënt en donor dezelfde HLA-antigenen hebben, zal afstoting een geringer probleem vormen. Daarom is HLA-matching één van de parameters die gebruikt worden voor de allocatie van donornieren. Wanneer patiënten voor de transplantatie al antilichamen hebben tegen vreemde HLA-antigenen op het donororgaan, treedt er hyperacute afstoting op. Daarom wordt er altijd een serologische kruisproef verricht om te voorkomen dat patiënten getransplanteerd worden met een donornier waar ze al antilichamen tegen hebben.

Het typeren van de HLA-antigenen van patiënt en donor, de analyses met betrekking tot de specificiteiten van de HLA-antilichamen en de serologische kruisproeven tussen donor en ontvanger worden verricht in specialistische weefseltyperingslaboratoria. Vertegenwoordigers van deze laboratoria zijn verenigd in de HLA Werkgroep Nederland, die twee keer per jaar bij elkaar komt om de problemen te bespreken die inherent zijn aan de complexe werkzaamheden.

Alle laboratoria die participeren in de HLA Werkgroep Nederland zijn geaccrediteerd volgens de richtlijnen van de European Federation for Immunogenetics (EFI). Het afgelopen jaar zijn er besprekingen geweest met nationale autoriteiten om te komen tot een integratie van de EFI accreditatie met een (inter)nationale ISO-achtige accreditatie.

Verder heeft er veel uitwisseling plaatsgevonden met betrekking tot de kennis omtrent de recent ontwikkelde laboratoriumtechnieken voor het moleculair-typeren van de HLA-moleculen en het bepalen van de specificiteit van HLA-antilichamen.

De laatste jaren is er een toename geweest van het aantal transplantaties met levende donoren, hetgeen een andere logistiek met zich meebrengt dan transplantaties met postmortale donoren. Toch kunnen bepaalde patiënten die zich melden met een potentiële levende donor niet getransplanteerd worden, omdat de serologische kruisproef tussen donor en ontvanger positief is of omdat er een bloedgroep incompatibiliteit is. Speciaal voor deze patiënten is recentelijk gestart met het zogenaamde cross-over programma, waarbij getest wordt of er uitwisseling van donornieren kan plaatsvinden tussen twee van dergelijke donor/ontvanger combinaties. Deze haalbaarheidsstudie brengt ook voor de weefseltyperingslaboratoria weer specifieke activiteiten met zich mee, waarbij een negatieve kruisproef een *conditio sine qua non* is.

Voor de analisten die werkzaam zijn in de Nederlandse weefseltyperingslaboratoria wordt jaarlijks een zogenaamde EFI educatiedag georganiseerd. In het afgelopen jaar werd deze dag door het laboratorium van Maastricht georganiseerd met als thema 'Immunologie na niertransplantatie', waarbij onder andere laboratoriumtechnieken voor het monitoren van getransplanteerde patiënten werden besproken.

8

RAADPLEGING DONORREGISTER

dr. M.H. Sieber-Rasch en drs. K.M. Keizer

In tabel 8.1 staan de registraties in het Donorregister op 31 december 2003 vermeld (bron: Donorregister, Kerkrade). Het aantal registraties in het Donorregister is enerzijds afhankelijk van een instroom van registraties, die het gevolg is van het jaarlijks aanschrijven van alle 18-jarigen en van de aanvragen van burgers die zich alsnog willen registreren. Anderzijds is er een uitstroom van registraties, veroorzaakt doordat mensen die geregistreerd stonden zich uitschrijven of overlijden. Het aantal geregistreerde personen op 31 december 2003 maakte 37% uit van de Nederlandse bevolking van 12 jaar en ouder.

TABEL 8.1 AANTAL RAADPLEEGBARE REGISTRATIES IN HET DONORREGISTER OP 31 DECEMBER 2003

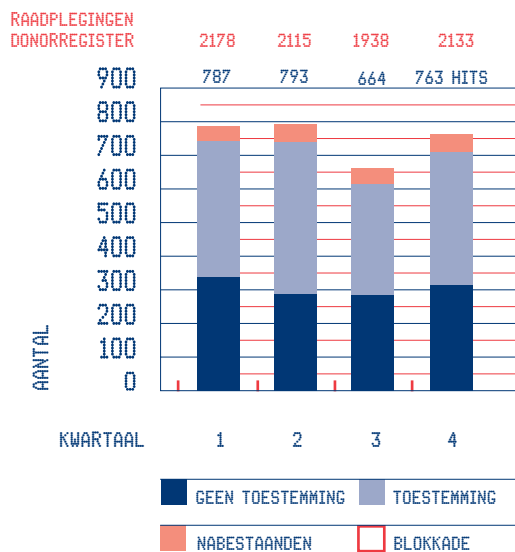
Wilsbeschikkingen	Aantal	% van geregistreerde personen
Toestemming	2.154.983	46
Toestemming met donatiebeperkingen	392.911	8
Geen toestemming	1.528.946	33
Nabestaanden beslissen	496.753	11
Aangewezen persoon beslist	81.225	2
Totaal	4.654.818	100

Ieder jaar vind in maart de aanschrijving van de 18-jarigen plaats. Het percentage geregistreerde 18-jarigen op 31 december 2003 bedroeg 35% van de in totaal 185.814 verzonden formulieren (tabel 8.2).

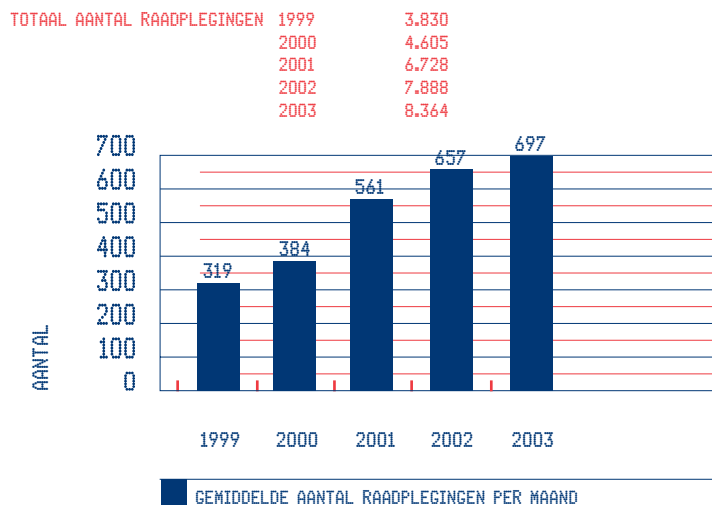
TABEL 8.2 JONGEREN UIT GEBOORTEJAAR 1984 IN HET DONORREGISTER OP 31 DECEMBER 2003

Wilsbeschikkingen	Aantal	% van geregistreerde personen
Toestemming	23.576	36
Toestemming met donatiebeperkingen	10.690	17
Geen toestemming	21.413	33
Nabestaanden beslissen	8.272	13
Aangewezen persoon beslist	727	1
Totaal	64.678	100

In 2003 steeg het aantal raadplegingen wederom. Totaal werd in 2003 het Donorregister 8.364 keer geraadpleegd, met een gemiddelde van 697 keer per maand. Van de in totaal 8.364 raadplegingen in 2003 werden 3.007 wilsbeschikkingen (36%) in het Donorregister aangetroffen (zogenaamde hits). De uitkomsten van deze wilsbeschikkingen waren: 1.586 keer (53%) toestemming voor donatie, 1.219 keer (41%) geen toestemming, 192 keer (6%) werd de beslissing aan de nabestaanden overgelaten en slechts 10 keer waren de aanvragen niet raadpleegbaar ten gevolge van het verwerkingstraject (blokkade), zie figuur 8.1.

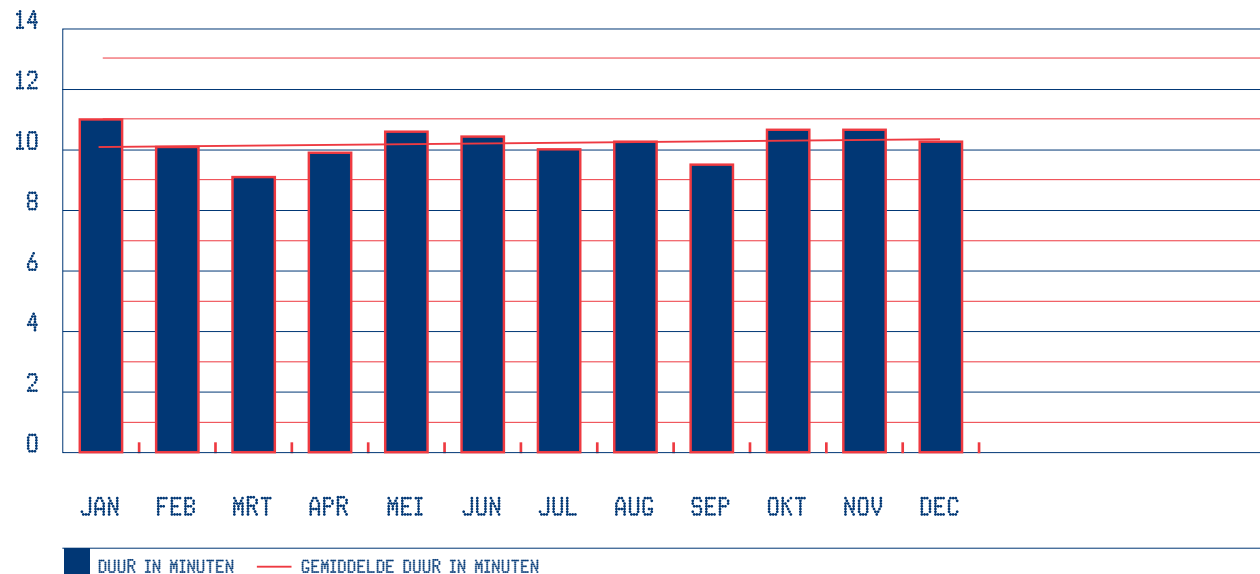

FIGUUR 8.1.A RAADPLEGINGEN DONORREGISTER 2003

FIGUUR 8.1.B AANTAL RAADPLEGINGEN PER JAAR EN GEMIDDELD AANTAL RAADPLEGINGEN PER MAAND

Het raadplegen van het Donorregister gebeurt door de NTS, op aanvraag van de behandelend arts. De raadpleegduur- dit is de duur vanaf het moment dat de telefonische aanvraag bij de NTS binnenkomt tot het tijdstip waarop de NTS de arts terugbelt met de uitkomst van het Donorregister- werd gedurende het jaar 2003 bijgehouden. De laagste gemiddelde raadpleegduur per maand werd gemeten in maart: 9.1 minuten. De hoogste in januari: 11 minuten. Gemiddeld over 2003 duurden de raadpleegprocedures 10.2 minuten (figuur 8.2). In 2002 was dit gemiddeld 11 minuten.

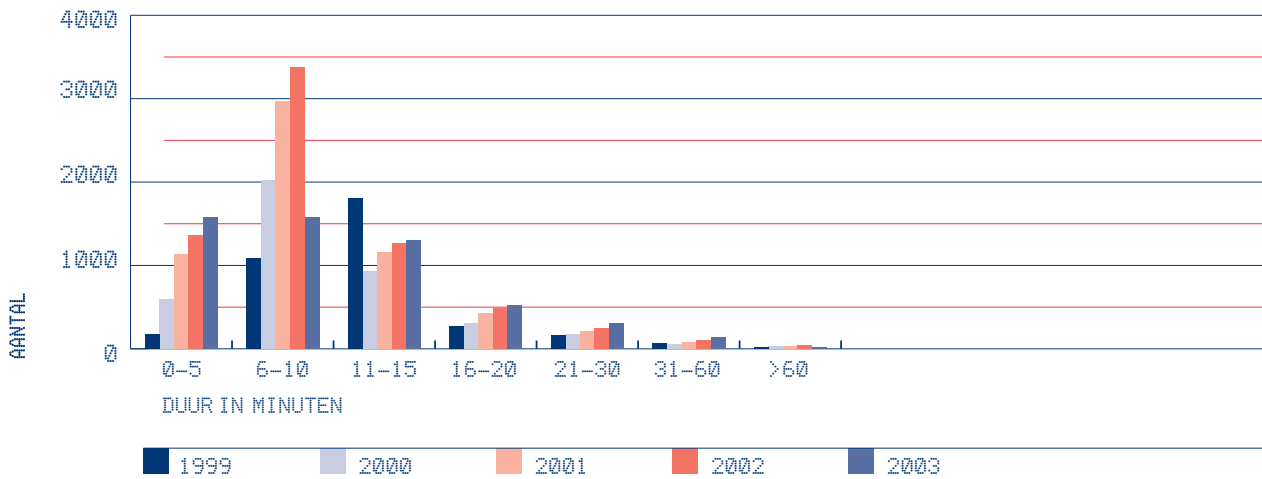

FIGUUR 8.2 GEMIDDELD DEUR VAN DE RAADPLEEGPROCEDURE PER MAAND

Figuur 8.3 geeft de spreiding weer van de duur van de raadplegingen van 1999 tot en met 2003. In 1999 (registratie vanaf april) en 2000 had 0.5% van de raadplegingen een duur van meer dan 1 uur. In 2001 en ook in 2002 was dit 0.3%. In 2003 had slechts 0.2% van de raadplegingen een duur van meer dan 1 uur. Evenzo als in de voorgaande jaren hadden in 2003 de meeste raadplegingen een duur tussen 6 en 10 minuten. De oorzaak van een uitzonderlijk lange raadpleegduur is meestal van

logistieke aard: het lukt dan niet om de arts te bereiken. Logistieke problemen kunnen zich in het ziekenhuis voordoen, maar ook bij het orgaancentrum.

In 2003 kwamen er 2.459 donormeldingen binnen bij het orgaancentrum en werden er 223 orgaan-donatieprocedures en 1.819 weefseldonatieprocedures uitgevoerd. Donoren van wie zowel organen als weefsels getransplanteerd zijn, worden bij beide procedures meegeteld. Bij 417 meldingen vond geen donatie plaats. In 2003 volgde in 29% van de gevallen een donormelding na raadpleging van het Donorregister, ongeacht de uitkomst. Dit was lager indien de overledene niet geregistreerd stond in het Donorregister (22%) en beduidend hoger wanneer de wilsbeschikking ‘nabestaanden beslissen’ werd aangetroffen in het Donorregister (45%). Er volgde in 73% van de gevallen een donatieprocedure wanneer de overledene toestemming voor donatie in het Donorregister had aangetekend. Van de 2.459 donormeldingen kwam 47% uit de groep ‘niet geregistreerd’ in het Donorregister. De overige 53 procent donormeldingen kwam uit de geregistreerde categorieën: 93% uit de toestemmingscategorie en 7% uit de categorie ‘nabestaanden beslissen’.

FIGUUR 8.3 SPREIDING RAADPLEEGDUUR DONORREGISTER IN HET AANGEGEVEN JAAR

9

DONORWERVING

H.B.M. van Wezel en prof. mr. dr. J.E.M. Akveld

De NTS speelt een coördinerende en ondersteunende rol ten behoeve van landelijke donorwerving. Wanneer nodig worden hulpmiddelen ontwikkeld en wordt ondersteuning gegeven bij de invoering daarvan. Tevens worden landelijke initiatieven gestart, die bijvoorbeeld de professionele deskundigheid bevorderen of de donorwerving verder professionaliseren.

In 2003 heeft de focus gelegen op de pilot donorwerving en het verder uitwerken van de regionale en lokale structuur.

Teneinde een efficiëntere en effectievere donorwerving te realiseren lag in 2003 de nadruk op de regionale organisatie van donorwerving. In iedere transplantatieregio is gewerkt aan het verder formaliseren van een regionaal team, bestaande uit donatiefunctionarissen, transplantatiecoördinatoren en regiocoördinatoren van Pro Donor, dat in de regio het donorwervingsbeleid uitwerkt. Het regionale team stelde voor de ziekenhuizen in haar regio een plan op maat vast en gaf hier uitvoering aan. Dit leidde onder andere tot een op regionale kenmerken afgestemd donorwervingsbeleid en tot een verbeterde samenwerking tussen de verschillende partijen.

PRO DONOR

In het team van Pro Donor waren in 2003 vier regiocoördinatoren en één weefseldonatieadviseur werkzaam. Het team stond onder leiding van de manager donorwerving. In 2003 lag de nadruk op de donorherkenning en het meten van donorpotentieel, knelpunten die gesignaleerd moeten blijven worden.

Er vond een verdere uitbreiding plaats van de inzet van de Donatie Applicatie, een computerprogramma waarmee gegevens van donatieformulieren worden geregistreerd en geanalyseerd. Ook het Medisch Status Overzicht, een instrument om het potentieel aan orgaandonoren in ziekenhuizen in kaart te brengen en inzicht te geven in knelpunten in het orgaandonatieproces, werd in meer ziekenhuizen ingezet. In 2003 heeft de implementatie van het managementinformatiesysteem-Donorwerving plaatsgevonden, ontwikkeld om de activiteiten in het donorwervingsveld te kunnen registreren.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de huidige hulpmiddelen binnen de afdeling donorwerving. Er vindt continue monitoring plaats over de ontwikkeling, de inzet en het actualiseren van deze hulpmiddelen.

TABEL 9.1

HULPMIDDELEN DONORWERVING

	Korte omschrijving	Status op 31 december 2003
Modelprotocol postmortale orgaan- en weefseldonatie	Modelprotocol voor ziekenhuizen	Protocol wordt op aanvraag verspreid
Boek Orgaandonatie	Naslagwerk	Dit wordt uitgereikt als kennisbron en relatiegeschenk
Donatie Applicatie	Geautomatiseerde methode om gegevens van donatieformulieren te registreren en te analyseren	69 ziekenhuizen leveren de NTS hun gegevens aan voor landelijke analyse
Medisch Status Overzicht	Diepte-onderzoek naar orgaan-donorpotentieel en knelpunten in het orgaandonatieproces	Is in 14 ziekenhuizen ingezet. Ontwikkeling van Nederlandstalige software is afgerond en wordt ingezet. Dit omvat ook non-heartbeating-donatie
Diverse onderwijs- en voorlichtingsmaterialen	Diaserie en videomateriaal	Diaserie is geactualiseerd
Managementinformatie-systeem-Donorwerving	Activiteitenregistratie voor donorwervers	Ingezet bij 9 donorwervers

DONATIE APPLICATIE (DA)

De DA is ontwikkeld om de donorherkenning in ziekenhuizen te verhogen. Gebleken is dat het in kaart brengen van het proces van dood tot en met donatie middels registratie en analyse van donatieformulieren in de DA, waarna de resultaten hiervan in het ziekenhuis worden teruggekoppeld, de donorherkenning in het ziekenhuis daadwerkelijk verhoogt. In april 2003 is de internetversie van de DA geïmplementeerd. Eind 2003 werkten 69 ziekenhuizen met de webapplicatie waarmee zij hun gegevens aanleverden voor nationale analyse.

De voortdurende registratie in de DA laat door de jaren heen dezelfde knelpunten zien: geen optimale donorherkenning, er wordt niet bij alle herkende donoren geraadpleegd en het aantal weigeringen door nabestaanden blijft hoog.

In 2004 zal de inzet van de DA verder uitgebreid worden; het streven blijft om de DA in te zetten in alle Nederlandse ziekenhuizen die een donatieformulier hanteren.

MEDISCH STATUS OVERZICHT (MSO)

Het MSO is een instrument om het potentieel van heartbeating- en non-heartbeating-donoren in kaart te brengen en de knelpunten te signaleren die zich tijdens het orgaandonatieproces van donorherkenning tot orgaanuitname kunnen voordoen. De gegevens zijn afkomstig uit de medische dossiers van overleden patiënten op de Intensive Care-afdelingen van de deelnemende ziekenhuizen. In 2003 heeft de NTS een Nederlandstalige computerapplicatie ontwikkeld ter vervanging van de internationale software van Donor Action. De inhoud van de applicatie komt geheel overeen met de Nederlandse situatie op het gebied van orgaandonatie. Het betreft een webapplicatie die is te benaderen via de (gesloten) membersite van de website van de NTS. Het MSO werd in 2003 in 14 ziekenhuizen ingezet.

TRANSCRIPTUM

Transcriptum beleefde in 2003 de derde jaargang en ook dit jaar bleek er groot animo te bestaan voor deelname. Er werd een basiscursus georganiseerd, waarin het proces van donatie tot en met transplantatie inzichtelijk werd gemaakt voor de deelnemers. Tevens vonden er masterclasses plaats over hospital development, donorbehandeling, ethiek, algemene vaardigheden (gespreks- en presentatievaardigheden) en chirurgische aspecten van uitname van abdominale organen. In 2003 verwelkomde Transcriptum in totaal 132 cursisten.

MANAGEMENTINFORMATIESYSTEEM-DONORWERVING (MIS-D)

In 2003 is de ontwikkeling van het managementinformatiesysteem-Donorwerving afgerond. Het activiteitenregistratiesysteem daarvan kon in 2003 in gebruik genomen worden. Uiteindelijk doel blijft om een managementinformatiesysteem te hanteren waarin verschillende databronnen met elkaar gekoppeld worden. Hierdoor zal het mogelijk worden het effect van de inzet van mensen en middelen vanuit verschillende invalshoeken te analyseren en te evalueren.

DONATIEFUNCTIONARISSEN

Het project donatiefunctionarissen, gestart vanuit de Nierstichting Nederland/LVD en het Ministerie van VWS, werd op 1 januari 2003 ondergebracht bij de NTS. Begin 2003 was in 28 ziekenhuizen een donatiefunctionaris aangesteld. Inmiddels is dit aantal uitgebreid en hebben 59 ziekenhuizen een donatiefunctionaris. De NTS is door het ministerie eindverantwoordelijk gesteld voor de wijze waarop de donorwerving in de ziekenhuizen georganiseerd wordt. Zij vervult daarnaast een faciliterende rol voor deze ziekenhuizen. Deze komt onder meer tot uitdrukking in de organisatie van scholing voor de ziekenhuizen. De NTS sluit convenanten met ziekenhuizen inzake de wederzijdse verplichtingen op het terrein van de donorwerving.

Het onderbrengen van de donatiefunctionarissen bij de NTS bracht een verandering teweeg in de overlegstructuur met de ziekenhuizen. Tot begin 2003 werd in verschillende LODOF groepen (Landelijk Overleg Donatiefunctionarissen) vergaderd, waarbij de samenstelling van de groep bepaald werd door het moment waarop een ziekenhuis was toegetreden tot de donorwerving. In 2003 zijn de donatiefunctionarissen niet langer naar moment van aanstelling ingedeeld, maar naar regio en gegroepeerd rond de verschillende academische centra.

De donatiefunctionarissen vallen onder de divisie Donorwerving binnen de NTS. Binnen deze nieuwe divisie Donorwerving zijn de Pro Donormedewerkers en de donatiefunctionarissen ondergebracht. Met de transplantatiecoördinatoren vindt intensieve samenwerking plaats.

Financiering van de donorwerving zal met ingang van 2005 door de zorgverzekeraars dienen te geschieden. Besprekingen daarover hebben in 2003 een aanvang genomen.

PILOT DONORWERVING

In 2003 is de pilot donorwerving gestart. Doel van de pilot is om twee belangrijke knelpunten in het proces van dood en donatie kwalitatief te verbeteren: de donorherkenning en het toestemmingsproces. In samenspraak met het veld en andere betrokkenen is een plan opgezet voor de pilot, die plaatsvindt in de regio Rotterdam. In de Rotterdamse regio participeren 6 ziekenhuizen; het aantal bedden in deze ziekenhuizen vormt in totaal circa 10% van het totaal aantal Nederlandse ziekenhuisbedden. Om de donorherkenning te verbeteren is bij de NTS een callcenter ingericht. Hier wordt op een snelle en deskundige wijze antwoord gegeven op de vraag: 'Is deze (overleden) patiënt een potentiële donor?' Doelstelling binnen de pilot is dat vanuit de participerende ziekenhuizen alle overledenen die qua leeftijd geschikt zijn voor donatie, aangemeld worden bij het callcenter.

Om het toestemmingsproces te verbeteren worden in geval van orgaandonatie requesters ingezet. De NTS heeft een opleiding voor deze requesters laten ontwikkelen met als doel deelnemers een kwalitatief goed gesprek met nabestaanden te laten voeren en hen in staat te stellen nabestaanden adequaat op te vangen. In 2003 zijn 12 requesters opgeleid.

Na een pré-pilot in 2003, zal de pilot geheel 2004 betreffen. De eerste resultaten van de pilot zijn te verwachten in juli 2004, wanneer de tussentijdse evaluatie zal plaatsvinden.

FINANCIERING

De subsidie die verkregen is van het Ministerie van VWS voor de donorwerving liep tot en met 31 december 2003. Voor 2004 werd wederom een subsidie aangevraagd bij het Ministerie van VWS voor Pro Donor, Transcriptum, de Donatie Applicatie, het MSO en het managementinformatiesysteem-Donorwerving. De pilot donorwerving en de requesteropleiding worden ook gefinancierd met een subsidie van het Ministerie van VWS.

10

FINANCIEEL OVERZICHT

BALANS EN REKENING VAN BATEN EN LASTEN VAN DE NEDERLANDSE TRANSPLANTATIE STICHTING

BALANS

Activa (x € 1000,-)	31-12-2003	31-12-2002
Vaste activa	331	452
Vlottende activa	6.744	6.101
Liquide middelen	1.355	180
	8.430	6.733
Passiva (x € 1000,-)	31-12-2003	31-12-2002
Eigen vermogen	0	0
Reserve aanvaardbare kosten	977	910
Bestemmingsreserves	339	0
Schulden op korte termijn	7.114	5.823
	8.430	6.733

REKENING VAN BATEN EN LASTEN

Baten (x € 1000,-)	2003	2002
Registraties	12.379	8.282
Vergoedingen	2.948	1.430
	15.327	9.712
Nog in tarieven te verrekenen opbrengsten	125	1.845
Toegekend budget aanvaardbare kosten	15.452	11.557
Inkomsten uit derde geldstromen	1.197	1.113
	16.649	12.670
Lasten (x € 1000,-)	2003	2002
Salarissen	2.118	1.305
Algemene kosten	1.884	1.617
Medische kosten	9.206	6.177
Transport	1.691	1.353
Huisvesting	163	125
Afschrijvingen	316	161
Diversen	8	-4
	15.386	10.734
Resultaat binnen budget	66	823
	15.452	11.557
Uitgaven ten laste van derde geldstromen	1.197	1.113
	16.649	12.670

BALANS

Waarderingsgrondslagen

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Voordelige saldi worden slechts opgenomen voorzover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Nadelige saldi die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Vaste activa

De vaste activa zijn gewaardeerd tegen aanschaffingswaarde, verminderd met afschrijvingen bepaald op basis van C.T.G. richtlijnen (10% of 20%).

Vorderingen

Voor dubieuze vorderingen is een voorziening opgenomen, gebaseerd op vaste percentages naar ouderdom.

RESULTAAT

Registratievergoedingen

De registratievergoedingen worden in het jaar van registratie ten gunste van de "Rekening van baten en lasten" gebracht.

Het exploitatie-saldo bestaat uit twee componenten, welke onafhankelijk worden berekend:

Resultaat binnen budget:

Het verschil tussen de werkelijke kosten en het budget "Aanvaardbare kosten". De uitkomst hiervan zal worden gebracht naar de post "Reserve aanvaardbare kosten".

Te verrekenen in tarieven:

Het verschil tussen de werkelijke baten en het budget "Aanvaardbare kosten". De uitkomst hiervan zal worden gebracht naar de post "Nog in tarieven te verrekenen".

Stelselwijzigingen

Toerekeningssystematiek weefselresultaten

Met ingang van 2003 worden de gerealiseerde netto weefselresultaten met betrekking tot de Nederland – Buitenland activiteiten inzake weefsel afkomstig uit Nederland en gealloceerd aan ontvangers in andere landen, verantwoord in de Nederlandse Transplantatie Stichting. Deze stelselwijziging heeft een negatief effect op het nettoresultaat 2003 en het eigen vermogen per 31 december 2003 ad € 1.558.346.

Indien deze waarderingsgrondslagen in 2002 zouden zijn toegepast, zou het negatieve effect op het nettoresultaat en het eigen vermogen per 31 december 2002 € 628.955 hebben bedragen.

Bestemmingsreserves

Onder toepassing van de richtlijn jaarverslaggeving voor organisaties zonder winststreven is een aantal onder de schulden opgenomen reserveringen als bestemmingsreserves geherrubriceerd.

Als gevolg van deze stelselwijziging is het eigen vermogen met € 339.443 toegenomen.

Dotaties en onttrekkingen aan deze reserves geschieden jaarlijks via de resultaatbestemming. De vergelijkende cijfers zijn niet aangepast.

Accountantsverklaring

Wij hebben de verkorte jaarrekening van Nederlandse Transplantatie Stichting te Leiden over 2003 gecontroleerd. De verkorte jaarrekening is ontleend aan de door ons gecontroleerde jaarrekening 2003 van Nederlandse Transplantatie Stichting. Bij deze jaarrekening hebben wij op 3 juni 2004 een goedkeurende accountantsverklaring verstrekt.

De verkorte jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de directie van de Stichting. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de verkorte jaarrekening te verstrekken.

Wij zijn van oordeel dat de verkorte jaarrekening op alle van materieel belang zijnde aspecten in overeenstemming is met de jaarrekening waaraan deze is ontleend.

Voor het inzicht dat vereist is voor een verantwoorde oordeelsvorming omtrent de financiële positie en de resultaten van de huishouding en voor een toereikend inzicht in de reikwijdte van onze controle dient de verkorte jaarrekening te worden gelezen in samenhang met de volledige jaarrekening, waaraan deze is ontleend, alsmede met de door ons daarbij op 3 juni 2004 verstrekte goedkeurende accountantsverklaring.

Leiden, 3 juni 2004

Deloitte Accountants

BIJLAGE I

ORGAAN- EN WEEFSELDONATIEPROCEDURES EN RAADPLEGINGEN VAN HET DONORREGISTER PER ZIEKENHUIS

Ziekenhuis Regio Amsterdam	Orgaandonatie-procedures		Weefsel-donatie-procedures		Raadplegingen Donorregister	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002
Alkmaar I Medisch Centrum Alkmaar	7	3	45	43	247	242
Almere I Flevoziekenhuis	1		10	6	39	20
Amsterdam I Academisch Medisch Centrum	13	15	26	26	131	82
Amsterdam I A. van Leeuwenhoek Ziekenhuis			1		1	
Amsterdam I BovenIJ Ziekenhuis			13	8	29	55
Amsterdam I Onze Lieve Vrouwe Gasthuis	2		18	19	54	42
Amsterdam I Slotervaartziekenhuis	1		3	10	11	26
Amsterdam I St. Lucas- Andreas Ziekenhuis			5	4	23	18
Amsterdam I Vrije Universiteit Ziekenhuis	7	4	22	25	88	94
Amstelveen I Streekziekenhuis Amstelveen			1	2	6	6
Beverwijk I Rode Kruis Ziekenhuis		1	17	15	57	40
Blaricum I Ziekenhuis Gooi-Noord			13	9	43	22
Den Helder I St. Gemini Ziekenhuis			15	11	22	30
Hilversum I Ziekenhuis Hilversum		1	11	6	39	27
Hoorn I Westfries Gasthuis	1	1	20	2	30	16
Lelystad/Emmeloord I IJsselmeer Ziekenhuizen			3	4	25	21
Purmerend I Waterland Ziekenhuis			9	6	24	12
Zaandam I Ziekenhuis De Heel			6	3	20	18
Regio Amsterdam totaal	32	25	**238	*199	889	772

* exclusief 21 weefsel-donatieprocedures uit de regio Amsterdam, meestal aangemeld door (verpleeg)huisartsen

** exclusief 15 weefsel-donatieprocedures uit de regio Amsterdam, meestal aangemeld door (verpleeg)huisartsen

Ziekenhuis Regio Groningen	Orgaandonatie-procedures		Weefsel-donatie-procedures		Raadplegingen Donorregister	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002
Almelo I Twenteborg Ziekenhuis	2	1	22	29	161	137
Assen I Wilhelmina Ziekenhuis	1		16	5	66	50
Delfzijl I Delfzicht Ziekenhuis			7	9	28	24
Deventer I Stg. Deventer Ziekenhuizen	1	3	18	19	74	72
Dokkum I Prot. Chr. Ziekenhuis De Sionsberg					2	6
Drachten I Ziekenhuis Nij Smellinghe			2	1	12	9
Emmen I Scheper Ziekenhuis		1	7	3	20	7
Enschede I Medisch Spectrum Twente	11	3	53	34	244	221
Groningen I Acad. Ziekenhuis Groningen	9	11	37	37	166	139
Groningen I Martini Ziekenhuis	1		27	18	139	145
Hardenberg/Coevorden I Streekziekenhuis			1	3	2	4
Harderwijk I Ziekenhuis St. Jansdal			10	15	39	53
Heerenveen I Alg. Ziekenhuis Tjongerschans		2	3	8	26	60
Hengelo I Streekziekenhuis Midden Twente	1		9	4	24	7
Hoogeveen I Ziekenhuis Bethesda			2	1	14	7
Leeuwarden I Medisch Centrum Leeuwarden	3	3	40	39	187	215
Meppel I Diaconessenhuis Meppel			5	7	25	28
Oldenzaal I Medisch Spectrum Twente			1	5	5	11
Sneek I St. Antonius Ziekenhuis	2		7	13	36	29
Stadskanaal I Refaja Ziekenhuis	1		5	5	44	59
Winschoten I St. Lucas Ziekenhuis				1	2	3
Zutphen I Gelre Ziekenhuizen loc. Het Spitaal			22	16	106	107
Zwolle I Isala Klinieken; Sophia en De Weezenlanden	6	6	35	25	197	149
Regio Groningen totaal	38	30	**329	*297	1.619	1.542

* exclusief 12 weefsel-donatieprocedures uit de regio Groningen, meestal aangemeld door (verpleeg)huisartsen

** exclusief 14 weefsel-donatieprocedures uit de regio Groningen, meestal aangemeld door (verpleeg)huisartsen

Ziekenhuis Regio Leiden	Orgaandonatie-procedures		Weefseldonatie-procedures		Raadplegingen Donorregister	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002
	Breda Amphia Ziekenhuis loc. Langendijk	4		22	19	125
Breda Amphia Ziekenhuis loc. Galderseweg	1		2	5	28	10
Breda Amphia Ziekenhuis loc. Molengracht	1	3	14	29	88	90
Den Haag Ziekenhuis Bronovo/Nebo			2	8	7	17
Den Haag Rode Kruis /Juliana Ziekenhuis			1	7	6	24
Den Haag Medisch Centrum Haaglanden	6	6	27	24	151	130
Den Haag Ziekenhuis Leyenburg	1	1	44	39	192	214
Gouda Het Groene Hart Ziekenhuis		1	13	22	57	54
Haarlem Kennemer Gasthuis	2		26	39	146	125
Haarlem/Heemstede Spaarne Ziekenhuis		1	14	18	697	60
Leiden Diaconessenhuis			5	10	23	43
Leiden Leids Universitair Medisch Centrum	7	2	33	28	121	146
Leiderdorp Rijnland Ziekenhuis		3	1	10	6	20
Leidschendam Medisch Centrum Haaglanden			4	11	43	55
Oosterhout Amphia Ziekenhuis loc. Pasteur			26	16	83	67
Woerden Hofpoort Ziekenhuis		1	2	4	8	15
Zoetermeer 't Lange Land Ziekenhuis			8	18	48	50
Regio Leiden totaal	22	18	**244	*307	1.201	1.212

* exclusief 23 weefseldonatieprocedures uit de regio Leiden, meestal aangemeld door (verpleeg)huisartsen

** exclusief 13 weefseldonatieprocedures uit de regio Leiden, meestal aangemeld door (verpleeg)huisartsen

Ziekenhuis Regio Maastricht	Orgaandonatie-procedures		Weefseldonatie-procedures		Raadplegingen Donorregister	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002
	Brunssum Atrium Medisch Centrum loc. Brunssum			4	9	37
Heerlen Atrium Medisch Centrum loc. Heerlen	4	7	54	47	224	234
Maastricht Academisch Ziekenhuis Maastricht	12	10	41	26	183	127
Roermond St. Laurentius Ziekenhuis	1	2	8	8	44	41
Sittard Orbis Medisch en Zorgconcern	3	1	26	26	105	115
Regio Maastricht totaal	20	20	**133	*116	593	540

* exclusief 13 weefseldonatieprocedures uit de regio Maastricht, meestal aangemeld door (verpleeg)huisartsen

** exclusief 14 weefseldonatieprocedures uit de regio Maastricht, meestal aangemeld door (verpleeg)huisartsen

Ziekenhuis Regio Utrecht	Orgaandonatie-procedures		Weefseldonatie-procedures		Raadplegingen Donorregister	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002
	Amersfoort Meander Medisch Centrum	3	4	13	14	47
Baarn Medisch Centrum Molendaal						1
Gorinchem Rivas MediZorg	1		8	4	43	24
Nieuwegein St. Antonius Ziekenhuis	7	1	46	30	152	137
Tiel Ziekenhuis Rivierenland		1	1	4	3	8
Utrecht Universitair Medisch Centrum Utrecht	16	16	17	22	72	83
Utrecht UMCU-Wilhelmina Kinderziekenhuis		1			1	1
Utrecht Diaconessenhuis Utrecht	1		10	6	43	16
Utrecht Mesos Medisch Centrum			5	1	14	11
Zeist Lorentz Ziekenhuis			3	2	9	15
Regio Utrecht totaal	28	23	**103	*83	384	363

* exclusief 12 weefseldonatieprocedures uit de regio Utrecht, meestal aangemeld door (verpleeg)huisartsen

** exclusief 9 weefseldonatieprocedures uit de regio Utrecht, meestal aangemeld door (verpleeg)huisartsen

Ziekenhuis Regio Rotterdam	Orgaandonatie-procedures		Weefseldonatie-procedures		Raadplegingen Donorregister	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002
	Bergen op Zoom Ziekenhuis Lievensberg	2	1	11	9	74
Capelle a/d IJssel IJsselland Ziekenhuis	1		15	14	61	46
Delft Reinier de Graaf Gasthuis	2		22	27	138	119
Dirksland Het van Weel Bethesda Ziekenhuis			4	1	13	12
Dordrecht Albert Schweitzer Ziekenhuis	2	1	33	25	188	145
Goes/Zierikzee Oosterschelde Ziekenhuizen		4	16	17	71	84
Roosendaal St. Franciscus Ziekenhuis	1	2	24	31	87	118
Rotterdam Erasmus MC-centrumlocatie	15	18	47	49	223	204
Rotterdam Erasmus MC- Daniel den Hoed			6	3	8	5
Rotterdam Haven Ziekenhuis			3	9	17	19
Rotterdam Ikazia Ziekenhuis			11	7	44	43
Rotterdam Erasmus MC-Sophia	2	1	1		2	
Rotterdam Medisch Centrum Rijnmond Zuid	4		37	27	161	190
Rotterdam St. Franciscus Gasthuis			17	8	210	70
Schiedam Vlietland Ziekenhuis	1		8	7	62	39
Spijkenisse Ruwaard van Putten Ziekenhuis	1	1	12	13	46	39
Terneuzen Ziekenhuis Zeeuws Vlaanderen loc. de Honte			2	5	122	83
Vlaardingen Vlietland Ziekenhuis	1		14	3	26	17
Vlissingen Stg. Streekziekenhuis Walcheren	1	1	7	2	27	31
Zwijndrecht Albert Schweitzer Ziekenhuis			11	9	62	39
Regio Rotterdam totaal	33	29	**301	*266	1.642	1.345

* exclusief 14 weefseldonatieprocedures uit de regio Rotterdam, meestal aangemeld door (verpleeg)huisartsen

** exclusief 8 weefseldonatieprocedures uit de regio Rotterdam, meestal aangemeld door (verpleeg)huisartsen

Ziekenhuis Regio Nijmegen	Orgaandonatie-procedures		Weefseldonatie-procedures		Raadplegingen Donorregister	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002
	Apeldoorn I Gelre Ziekenhuizen loc. Apeldoorn		2	23	21	101
Arnhem I Ziekenhuis Rijnstate	2	2	24	28	116	128
Boxmeer I Maasziekenhuis	1		4	11	15	30
Den Bosch I Jeroen Bosch Ziekenhuis	3	2	27	45	178	163
Den Bosch I Jeroen Bosch Ziekenhuis loc. Carolus		1	7	4	7	2
Deurne I Elkerliek Ziekenhuis	1					
Doetinchem I Slingeland Ziekenhuis			10	11	30	29
Ede I Ziekenhuis Gelderse Vallei	3		19	22	142	168
Eindhoven I Catharina Ziekenhuis	4	3	37	47	151	146
Eindhoven I Máxima Medisch Centrum	1	1	7	11	16	39
Geldrop I St. Anna Ziekenhuis		1	16	19	81	103
Groesbeek I Medisch Centrum Dekkerswald			1		1	2
Helmond I Elkerliek Ziekenhuis		1	8	8	38	36
Nijmegen I Canisius Wilhelmina Ziekenhuis	2	3	14	25	68	91
Nijmegen I Universitair Medisch Centrum St.Radboud	13	20	39	57	185	196
Oss I Ziekenhuis Bernhoven			6	7	16	20
Tilburg I St. Elisabeth Ziekenhuis	10	14	35	47	188	237
Tilburg I Twee Steden Ziekenhuis	2	1	38	21	103	49
Veghel I Ziekenhuis Bernhoven			5	7	11	24
Veldhoven I Máxima Medisch Centrum	2	2	25	23	99	94
Velp I Ziekenhuis Velp					1	
Venlo I VieCuri MC loc. Venlo	3	4	22	20	83	65
Venray I VieCuri MC loc. Venray			2	2		2
Waalwijk I Twee Steden Ziekenhuis			1		4	
Weert I St. Jans Gasthuis	1		6	2	19	7
Winterswijk I Streekziekenhuis Koningin Beatrix			3	4	3	8
Zevenaar I Streekziekenhuis Zevenaar	2		4	2	10	13
Regio Nijmegen totaal	50	57	**383	*444	1.666	1.745

* exclusief 19 weefseldonatieprocedures uit de regio Nijmegen, meestal aangemeld door (verpleeg)huisartsen

** exclusief 15 weefseldonatieprocedures uit de regio Nijmegen, meestal aangemeld door (verpleeg)huisartsen

BIJLAGE 2

BALANS TUSSEN DONORMELDING EN TRANSPLANTATIE BINNEN NEDERLAND EN EUROTRANSPLANT

Orgaan	Centrum	Donormelding	Niet gebruikt	Enkel orgaan	Orgaan beschikbaar**
Nier	Amsterdam	37	6	*6	56
	Groningen	42	6	2	70
	Leiden	26	4	*6	38
	Maastricht	31	12	3	35
	Nijmegen	54	4	5	95
	Rotterdam	36	3	8	58
	Utrecht	29	1	4	52
	Totaal	255	36	32	404
* inclusief 1 kidney en bloc ** inclusief nieren voor nier met pancreastransplantatie					
Pancreas	Amsterdam	7	5		2
	Groningen	15	13		2
	Leiden	9	8		1
	Maastricht	4	4		0
	Nijmegen	22	20		2
	Rotterdam	7	7		0
	Utrecht	1	1		0
	Totaal	65	58		7
Nier met pancreas	Amsterdam	3	0		3
	Groningen	10	3		7
	Leiden	5	2		3
	Maastricht	3	2		1
	Nijmegen	9	2		7
	Rotterdam	3	1		2
	Utrecht	1	1		0
	Totaal	34	11		23
Hart*	Amsterdam	13	7		6
	Groningen	19	5		14
	Leiden	12	5		7
	Maastricht	6	4		2
	Nijmegen	21	5		16
	Rotterdam	16	8		8
	Utrecht	8	4		4
	Totaal	95	38		57
* totaal 35 harten van heartbeating-donoren naar de hartkleppenbank					

Bestemming		Herkomst orgaan			Aantal transplantaties	Centrum	Orgaan
buiten NL	binnen NL	lokaal	uit NL	buiten NL			
8	36	12	44	12	68	Amsterdam	Nier
13	41	16	61	15	92	Groningen	
6	25	7	49	6	62	Leiden	
2	22	11	26	7	44	Maastricht	
21	56	18	33	11	62	Nijmegen	
6	39	13	32	6	51	Rotterdam	
0	45	7	18	1	26	Utrecht	
56	264	84	264	58	406	Totaal	
2	0	0	0	0	0	Amsterdam	Pancreas
2	0	0	0	0	0	Groningen	
1	0	0	0	1	1	Leiden	
0	0	0	0	0	0	Maastricht	
2	0	0	0	0	0	Nijmegen	
0	0	0	0	0	0	Rotterdam	
0	0	0	0	0	0	Utrecht	
7	0	0	0	1	1	Totaal	
3	0	0	0	0	0	Amsterdam	Nier met pancreas
0	6	1	2	1	4	Groningen	
2	1	0	12	0	12	Leiden	
0	1	0	0	0	0	Maastricht	
3	4	0	0	0	0	Nijmegen	
0	2	0	0	0	0	Rotterdam	
0	0	0	0	0	0	Utrecht	
8	14	1	14	1	16	Totaal	
2	4	0	0	0	0	Amsterdam	Hart
6	8	0	0	0	0	Groningen	
1	6	0	0	0	0	Leiden	
1	1	0	0	0	0	Maastricht	
6	10	0	0	0	0	Nijmegen	
1	3	4	13	1	18	Rotterdam	
1	0	3	19	0	22	Utrecht	
18	32	7	32	1	40	Totaal	

Orgaan	Centrum	Donormelding	Niet gebruikt	Enkel orgaan	Orgaan beschikbaar
Dubbelzijdige long	Amsterdam	7	5		2
	Groningen	14	4		10
	Leiden	4	2		2
	Maastricht	3	1		2
	Nijmegen	13	4		9
	Rotterdam	5	2		3
	Utrecht	2	2		0
	Totaal	48	20		28
Enkelzijdige long	Groningen	2	1	1	1
	Leiden	3	0	3	3
	Nijmegen	1	1	0	0
	Rotterdam	1	0	1	1
	Utrecht	0	0	0	0
	Totaal	7	2	5	5
Hart en long	Amsterdam	1	1		0
	Groningen	1	1		0
	Leiden	1	1		0
	Nijmegen	6	5		1
	Rotterdam	2	2		0
	Totaal	11	10		1
Lever	Amsterdam	21	8		13
	Groningen	25	6		19
	Leiden	19	7		12
	Maastricht	10	3		7
	Nijmegen	38	7		31
	Rotterdam	21	7		14
	Utrecht	7	2		5
	Totaal	141	40		101
Splitlever	Groningen	1			2
	Nijmegen	4		1	7
	Rotterdam	2			4
	Totaal	7		1	13

Bestemming		Herkomst orgaan			Aantal transplantaties	Centrum	Orgaan
buiten NL	binnen NL	lokaal	uit NL	buiten NL			
0	2	0	0	0	0	Amsterdam	Dubbelzijdige long
3	4	3	8	0	11	Groningen	
1	1	0	0	0	0	Leiden	
0	2	0	0	0	0	Maastricht	
0	9	0	0	0	0	Nijmegen	
1	2	0	2	0	2	Rotterdam	
0	0	0	10	4	14	Utrecht	
5	20	3	20	4	27	Totaal	
0	0	1	3	1	5	Groningen	Enkelzijdige long
0	3	0	0	0	0	Leiden	
0	0	0	0	0	0	Nijmegen	
0	1	0	0	0	0	Rotterdam	
0	0	0	1	1	2	Utrecht	
0	4	1	4	2	7	Totaal	
0	0	0	0	0	0	Amsterdam	Hart en Long
0	0	0	1	0	1	Groningen	
0	0	0	0	0	0	Leiden	
0	1	0	0	0	0	Nijmegen	
0	0	0	0	0	0	Rotterdam	
0	1	0	1	0	1	Totaal	
6	7	0	0	0	0	Amsterdam	Lever
5	8	6	18	21	45	Groningen	
5	5	2	10	6	18	Leiden	
3	4	0	0	0	0	Maastricht	
13	18	0	0	0	0	Nijmegen	
7	2	5	20	6	31	Rotterdam	
1	4	0	0	0	0	Utrecht	
40	48	13	48	33	94	Totaal	
2	0	0	3	1	4	Groningen	Splitlever
3	4	0	0	0	0	Nijmegen	
3	1	0	2	0	2	Rotterdam	
8	5	0	5	1	6	Totaal	

BIJLAGE 3

3A WACHTLIJSTEN PER ORGAAN OP 31 DECEMBER VAN HET AANGEGEVEN JAAR

	Nier*	Nier met pancreas	Hart	Hart met long	Long (dubbel- en enkelzijdig)	Lever	Dunne darm
1991	882	5	18	-	17	21	-
1992	883	9	24	-	19	18	-
1993	931	6	29	-	30	16	-
1994	948	6	31	-	40	16	-
1995	993	6	37	1	47	23	-
1996	1.005	12	26	1	49	30	-
1997	1.001	4	27	2	62	27	-
1998	1.177	8	22	2	53	33	-
1999	1.306	14	30	0	58	47	-
2000	1.291	13	27	2	60	60	1
2001	1.281	9	31	2	45	86	0
2002	1.287	15	25	1	65	94	1
2003	1.182	10	33	2	67	123	0

* inclusief nier met ander orgaan

3B REGISTRATIES OP DE WACHTLIJST PER ORGAAN

	Nier	Nier met pancreas	Hart	Hart met long	Long (dubbel- en enkelzijdig)	Lever	Dunne darm
1991	513	8	43	-	22	47	-
1992	506	11	63	-	25	62	-
1993	696	19	64	-	29	72	-
1994	735	14	65	-	33	84	-
1995	680	16	67	1	44	111	-
1996	679	21	70	1	38	105	-
1997	773	19	74	1	39	104	-
1998	809	24	48	2	31	119	-
1999	772	34	68	2	43	133	-
2000	649	36	60	1	36	159	1
2001	782	22	52	4	33	169	0
2002	775	28	51	2	82	156	1
2003	855	25	62	3	55	165	0

3C TRANSPLANTATIES PER ORGAAN

	Nier*	Nier levende donor	Nier met pancreas	Hart	Hart met long	Long (dubbel- en enkelzijdig)	Lever	Dunne darm
1991	426	43	11	43	-	9	42	-
1992	428	60	11	44	-	18	65	-
1993	436	56	19	45	-	14	66	-
1994	387	66	17	47	-	20	75	-
1995	395	97	11	48	-	20	98	-
1996	425	81	17	60	1	20	76	-
1997	419	91	18	53		10	89	-
1998	379	108	16	41		17	100	-
1999	346	134	19	43	2	17	95	-
2000	387	174	18	39	1	16	126	-
2001	359	166	23	35	2	25	110	1
2002	378	199	17	41	2	41	109	
2003	406	195	16	40	1	34	100	1

* inclusief nier met ander orgaan

VERKLARENDE WOORDENLIJST

Donor (in de WOD) Een persoon of stoffelijk overschot, door of ten aanzien van wie op grond van deze wet toestemming is verleend voor het bij hem of daaruit verwijderen van een orgaan.

Gemelde donor Indien er toestemming voor orgaandonatie is, kan er een donormelding plaatsvinden bij het orgaan centrum. De patiënt is dood verklaard en er zijn geen algemene contra-indicaties voor orgaandonatie.

Geëffectueerde donor Een donor gemeld bij het orgaan centrum van wie minstens één orgaan is getransplanteerd.

Multi-orgaandonor Een donor van wie ten minste één nier en een ander orgaan is getransplanteerd.

Dominolevertransplantatie De domino-transplantatie is een speciale procedure, waarbij de eigen lever van een levertransplantatie-ontvanger wordt aangeboden voor transplantatie. Deze zogenaamde ‘domino’ lever wordt vervolgens aangeboden volgens het ‘normale’ leverallocatiesysteem. Een lever-ontvanger is dan dus ‘living donor’. De donerende leverpatiënt wiens lever voor deze domino-procedure in aanmerking komt is meestal een patiënt die lijdt aan een hepatische stofwisselingsziekte. Deze hepatische stofwisselingsziekte is een systemische ziekte waarbij de lever zelf wel goed functioneert, maar schade aanricht in andere orgaansystemen. Deze problemen ontstaan pas na 10 tot 15 jaar waardoor deze levers nog wel voor transplantatie gebruikt kunnen worden.

Eurotransplant Senior Program (ESP) Een speciaal programma bij niertransplantatie wanneer de donor ouder is dan 65 jaar. Deze nieren worden toegewezen aan een ontvanger die voldoet aan drie criteria: 1) de ontvanger is ouder dan 65 jaar; 2) de ontvanger is aangemeld voor zijn of haar eerste transplantatie; 3) de ontvanger heeft een PRA waarde onder de 6%.

Positieve kruisproef De potentiële ontvanger heeft antilichamen tegen één of meer van de HLA-A, -B, -C of DR-antigenen van de donor. Als men bij een positieve kruisproef tot transplantatie over zou gaan, wordt het getransplanteerde orgaan afgestoten.

AM (Acceptable Mismatch) Dit is een programma voor patiënten met heel veel HLA-antistoffen die met vrijwel elke potentiële donor een positieve kruisproef zullen hebben. Aangezien transplantatie in aanwezigheid van positieve kruisproeven leidt tot hyperacute afstoting, is de kans dat deze patiënten getransplanteerd worden normaal gesproken erg klein. Een speciaal computerprogramma voorspelt tegen welke vreemde HLA-antigenen een bepaalde patiënt geen antistoffen kan maken; de ‘acceptable mismatch’. Deze patiënten zullen een nieraanbod krijgen op het moment dat er een donor is met een HLA-typering waarbij men, op grond van het computerprogramma, niet verwacht dat er een positieve kruisproef op zal treden. Een minimale vereiste is dat de donor en de ontvanger tenminste een HLA-DR overeenkomst hebben. Patiënten die hiervoor in aanmerking komen, moeten minimaal 2 keer na elkaar bij de driemaandelijke screening hoog geïmmuniseerd zijn geweest (PRA > 85%).

HLA-A,-B,-DR mismatch Om de kans op afstoting na een transplantatie te verkleinen, wordt er, behalve naar de ABO-bloedgroep, ook gekeken naar de overeenkomst in weefselkenmerken tussen donor en ontvanger: de HLA-groepen (Human Leucocyte Antigens). Het huidige allocatiesysteem is gebaseerd op de aanname dat naarmate de HLA-antigenen van de donor meer overeenkomen met die van de ontvanger de kans op afstoting kleiner is. Voor de niermatch wordt gekeken naar de verschillen voor de HLA-A, -B en -DR antigenen. Een 000 mismatch tussen nierdonor en -ontvanger betekent dat de ontvanger geen vreemde HLA-A, -B, -DR antigenen bij de donor ziet. Hoe groter de overeenkomst tussen donor en ontvanger, des te meer punten de ontvanger krijgt bij de allocatie.

Panel reactive antibodies (PRA) Een potentiële ontvanger kan antilichamen hebben gevormd tegen lichaamsvreemde HLA-antigenen (vaak door voorafgaande (mislukte) orgaantransplantatie(s) of bloedtransfusie(s)). Dit wordt getest door het serum van patiënt te 'kruisen' met het serum van een groot aantal verschillende bloeddonoren (50-60). Het aantal reacties dat positief is, dat wil zeggen waarbij het serum van de ontvanger reageert met de cellen van de donoren, wordt geteld en uitgedrukt in een percentage. Dit wordt uitgedrukt als een %PRA (Panel Reactieve Antilichamen).

Kidney-en-bloc Beide nieren van één donor worden voor één transplantatie gebruikt. Dit wordt in principe als één nierdonatie en één niertransplantatie geteld.

LUR (Living Unrelated) Deze term wordt gebruikt bij levende donatie van organen waarbij de donor niet genetisch verwant is aan de ontvanger (geen bloedverwant).

LR (Living Related) Deze term wordt gebruikt bij levende donatie van organen waarbij de donor genetisch verwant is aan de ontvanger (bloedverwant).

Raadpleging Het contact opnemen met het orgaancentrum om de wilsbeschikking van de potentiële donor op te vragen in het Donorregister.

Dialyseuduur De tijd sinds de datum van eerste dialyse tot de datum van transplantatie of de datum van meting, onafhankelijk van de urgentiecode op de wachtlijst (geldt alleen voor nierpatiënten). Dit speelt een rol in de allocatie als zijnde 'wachttijd.'

Registratieduur De tijd sinds de datum waarop men op de wachtlijst wordt geplaatst tot de datum van transplantatie of de datum van meting, onafhankelijk van de urgentiecode op de wachtlijst.

Preëemptief Soms worden nierpatiënten door hun behandelend arts al op de wachtlijst voor een niertransplantatie geplaatst voordat zij dialyseren, dit wordt preëemptief genoemd. Deze patiënten ontvangen geen wachttijdpunten tot datum eerste dialyse. Vanaf de eerste dag dialyse krijgen de patiënten wel wachttijdpunten.

